ANT

Haftalık Dergi • 8 Ağustos 1967 • Sayı: 32 • 125 Kuruş

"Bu yazıyı okuyunuz!"

Çetin Altan'ın halk dostlarına çağrısı

ADALETİN ADALET PARTİSİNE ŞAMARI

Aziz Nesin'in göz altında 36 saatı

HAFTANIN NOTLARI

31 temmuz

Aybar Hanoi'de

■ **Amerika'nın savaş suçlarını incelemek üzere Russell Mahkemesi adına Kuzey Vietnam'a giden Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar, Hanoi'ye vardı. Aybar'ın başkanlık ettiği inceleme komisyonunda Russell Mahkemesi Genel Sekreteri Denis Berger (Fransız), Finlandiya Vietnam Komitesi Başkanı Dr. Henrik Forss, *Paris'te yayımlanmakta olan* La Croix Gazetesi yazarlarından Jean Bertolino bulunmaktadır.**

1 ağustos

Grev... grev...

■ Singer işverenin işçi haklarını vermemesi üzerine Yeni Tez Büro İş Sendikası işyerinde greve başladı. Grev sırasında, kanunen yasak olmasına rağmen, kimliğini göstermeden işyerine girmek isteyen işveren hukuk müşaviri Ord. Prof. Ferit Hakkı Saymen, işçilerle çatıştıktan sonra grev gözcüsünü omuzlayarak içeri girdi ve biraz sonra kalb krizi geçirerek öldü. Sosyal Sigortalar Kurumu'nun İstanbul, İzmit, Eskişehir, Kütahya, Bursa, Sıvas, Elâzığ, Erzurum ve Trabzon illerindeki teşkilâtında çalışan personel de, hakları verilmediği için greve başlayacaklarını ilân ettiler. Grev, kurumun sağlık tesisleri hariç, bütün işyerlerini kapsamına alacaktır. Grev, altı bin işçinin üye bulunduğu Sosyal İş Sendikası tearafından yürütülecektir. Fruko-Pepsi Cola fabrikası dağıtım teşkilâtında çalışan şoför muavinlerinin grevi de devam etmektedir. Dağıtım kamyonlarının şoför muavinleri olmadan dağıtım yapabilmesi için işverenin mahkemeye yaptığı müracaat reddedildi. Yedikule'de kurulu Gabriel Gabrieloğlu fabrikasının grevci işçileri de, işverenin tutumunu protesto etmek üzere ellerinde süpürgeler olduğu halde Valiliğin önüne gelerek meydanı süpürdüler.

Çiyiltepe ödülü

■ **Haziran ayında geçirdiği trafik kazasında kaybettiğimiz toplumcu tiyatro adamı Asaf Çiyiltepe adına Türkiye Tiyatrocular Sendikası Tİ-SEN her yıl bir ödül verilmesini kararlaştırdı.**

2 ağustos

İhtilâl konferansı

■ **Latin Amerika ve Karaip adalarından gelen ihtilalcilerin katıldığı "Latin Amerika Dayanışma Konferansı", Küba Cumhurbaşkanı Dorticos'un başkanlığında toplandı. 27 komünist ve 11 ilerici kuruluştan meydana gelen konferansta Dorticos, bütün ihtilâlcilerin tek bir bayrak altında toplanarak mücadelelerini tek cephe halinde yürütmelerini istedi ve "Konferans Amerika'yı endişelendiriyorsa, bu doğru yolda olduğumuzu gösterir. Latin Amerika halkları bütün sınırları kaldırarak ortak düşman Yankee emperyalizmiyle mücadeleye devam etmelidirler" dedi. Küba İhtilâli'nin yaratıcılarından Ernesto Che Guevara ve Birleşik Amerika'daki zenci hareketinin lideri Stokley Carmichael de konferansın onursal üyeliğine seçildiler.**

Johnson'a ölüm!

■ Birleşik Amerika'da zenci hareketi yeni bir Vietnam yaratacak şekilde hızla gelişmektedir. Hareketin lideri Carmichael, Küba'da yaptığı basın toplantısında kara derililerin intikamını almak için Başkan Jonhson ile İngiltere Başbakanı Wilson'ın öldürülmeleri gerektiğini söyledi. Zencilere karşı zulmün bedelini ödemesi gerekenler arasında Rusk ve McNamara'nın da bulunduğunu belirten Carmichael, Newyork'tan California'ya ve Kanada'dan Meksika'ya kadar bütün Amerikan şehirlerinde zencileri gerilla savaşına çağırdı. Bu önemli çağrı da, Amerika kıtasının çok yakında yeni Vietnam'lara sahne olacağını göstermektedir.

3 ağustos

ANT'a iki dava

■ Cumhuriyet Savcılığı ANT Dergisi hakkında iki yeni dâva daha açtı. Doğan Özgüden'in ANT'ın 16. sayısında yazdığı "Bu Terör Ergeç Sizi Kahredecektir" başlıklı yazısında Adalet Partilileri topyekûn tezyif ederek Tedbirler Kanunu'nu ihlal ettiği gerekçesiyle Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanması istenmektedir. İstanbul Üçüncü *Sorgu Yargıçlığı'nda* ifade veren Doğan Özgüden, söz konusu yazıyı, Çetin Altan'ın dokunulmazlığının "kanunsuz" şekilde kaldırılmak istenmesini eleştirmek üzere yazdığını, nitekim Anayasa Mahkemesi'nin de bu kararı "kanunsuz" bularak iptal ettiğini söyledi. Öte yandan, Yaşar Kemal'in dergimizde yayınlanan "Ekmek Yediği Sofraya Bıçak Atanlar" başlıklı yazısından dolayı Cumhuriyet Savcılığı Toplu Basın Mahkemesi'nde dâva açtı. Savcılık, Yaşar Kemal ile Sorumlu Müdürümüz Yaşar Uçar'ın, "cemiyetin muhtelif sınıflarını umumun emniyeti için tehlikeli bir tarzda kin ve adavete tahrik ettikleri" iddiasıyla cezalandırılmalarını istemektedir.

Sansürcü devrildi

■ **Türkiye'deki kültür hareketleri üzerinde tam bir sansür kuran Kültür Müsteşarı Adnan Ötüken bu görevinden alınarak yerine eski müsteşarlardan Osman Faruk Verimer getirildi. UNESCO Genel Kurulu'nda yönetim kuruluna dahi seçilmeyerek prestijine ağır bir darbe yiyen Ötüken'in bu görevinden alınması esasen bekleniyordu.**

Trabzon'da zorbalık kol geziyor!

Trabzon'da sosyalistlere ve gençlik kuruluşlarına karşı tertip ve yıldırma kampanyası devam etmektedir. Çetin Altan'ın dokunulmazlığının kaldırılmasını protesto etmek üzere TMTF Trabzon Yürütme Kurulu, Karadeniz Teknik Üniversitesi Talebe Cemiyeti ve Fikir Kulübü, Trabzon Devrim Ocağı ve İTÜ Fikir Kulübü tarafından hazırlanan "Çetin Altan'lar Tükenmez" başlıklı bildiri dağıtılırken gençler yaka paça karakola götürülmüş, AP'nin ünlü silahşörlerinden ve Trabzon'un tanınmış kabadayılarından Ferhan Eyüboğlu da bu arada sopa ile gençlerin üzerine saldırmıştır. Olay yerinden geçmekte olan TİP eski Trabzon İl Başkanı Mühendis Mahmut Doruk, öğrenciyi zorbanın elinden kurtarmak isteyince bir metre boyundaki sopa suratına inmeğe başlamıştır. Dayak halkın müdahalesiyle önlenmişse de, AP'li zorba, polislerin ve teşvikçilerin çabasıyla, Mahmut Doruk'un bir haftalık rapor almasına rağmen, kovuşturmaya uğramaktan kurtulmuştur. "Ben Trabzon'a Faruk Sükan'dan tam yetki alarak geldim. Benim dokunulmazlığım var" şeklinde konuşan Emniyet Müdürü Salih Bora'nın himayesindeki AP'li zorba şımarıklığı şimdi daha da arttırmıştır ve "bir kaç TİP'liyi öldürmeden rahat etmeyeceğim" diye konuşmaktadır. Yukarıdaki resimlerde, gençler Emniyet Müdürlüğü bahçesinde (üstte), dövülen Mühendis Mahmut Doruk ve AP'li zorbanın sopası görülmektedir.

Yabancı sermayeye ait Singer müessesesinde çalışan işçilerin haklarının verilmemesi üzerine Yeni Tez Büro İş'in başlattığı grev devam etmektedir.

4 ağustos

TİP'in açıklaması

■ Haysiyet Divanı'na verilen 13 TİP üyesinin geçen sayımızda bir haberimiz üzerine yaptıkları açıklama ile ilgili olarak TİP Genel Sekreteri Nihat Sargın da şu açıklamada bulunmuştur: **«Partimizin son genel yönetim kurulu toplantısında Haysiyet Divanı'na sevkedilen üyeler hakkında partice basına bir açıklamada bulunulmamıştır. Bazı gazetelerde yanlış istihbarata dayanan bir takım isimlerin yayımlanması dolayısıyla ANT'ın sorusu üzerine Genel Sekreterlik'çe bu haberin yalnış olduğu belirtilmiş ve Haysiyet Divanı'na sevkedilen üyelerin isimleri bildirilmişti. İkinci bir soruya cevaben de bunların tüzüğün 43. madde ç ve d fıkraları uyarınca Haysiyet Divanı'na sevkedildikleri belirtilmiştir.»**

Çetin Altan için

■ Anayasa Mahkemesi'nin Çetin Altan'ın dokunulmazlığı konusunda verdiği karar üzerine TİP Genel Sekreteri Nihat Sargın bir demeç vererek **«Başta TİP olmak üzere anayasamızı ne bahasına olursa olsun savunmaya azimli ve anayasada yazılı haklarını çiğnetmemeye kararlı anayasacı güçler, bu kararla yeni bir başarı kazandılar»** dedi.

5 ağustos

Bol keseden

■ Sovyetler Birliği'ne giden yazarları polislerine yakalattıran Demirel iktidarı, Sovyet parasıyla kurulacak olan alüminyum tesislerinin temelini attı. Tören dolayısıyla yaptığı konuşmalarda Başbakan Demirel yine ölçüsüz vaadlerde bulunarak köylülere "Birkaç seneye kadar çamaşır makinasından buzdolabına kadar her şeye sahip olacaksınız" dedi. Demirel ayrıca, Karaman İlçesi'nde gençlerin isteği üzerine bir "genelev" açtırma vaadinde bulundu.

Bayar muamması

■ **Eski Cumhurbaşkanı Celâl Bayar'ın son zamanlarda tıpkı bir devlet başkanı havası içinde yaptığı temaslar ve bu temasların da bazı gazeteler tarafından cumhurbaşkanlarına yakışır şekilde değerlendirilmesi, siyasi çevrelerde ilgi ile izleniyor. Bayar, Adapazarı deprem bölgesine yaptığı ziyaretten sonra İstanbul Tarabya Oteli'nde idam edilen üç eski iktidar ortağı Menderes, Polatkan ve Zorlu'nun ailelerine bir yemek verdi. Bayar'ın 9 Eylül'de de İzmir'in Kurtuluş Bayramı'na katılacağı, bu arada Menderes, Polatkan ve Zorlu'nun cenazelerinin ailelerine verilmesi için bir basın toplantısı yapacağı söyleniyor.**

6 ağustos

Hizb-üt tahrir

■ **Hilâfetin ihyası gayesiyle bir süreden beri gizli faaliyet gösteren "Hizb-Üt Tahrir" cemiyeti nihayet meydana çıkartılarak elebaşıları yakalandı. Konya, Ankara ve diğer bazı illerde dağıtılan broşürler üzerinde yapılan incelemeler sonunda cemiyet merkezinin Ankara'da olduğu tesbit edildi ve Avni Sezer adındaki bir beyanname dağıtıcısının yakalanması üzerine elde edilen ipuçlarıyla diğer üyeler de ele geçirildi. Yakalananlar arasında, hakkında**

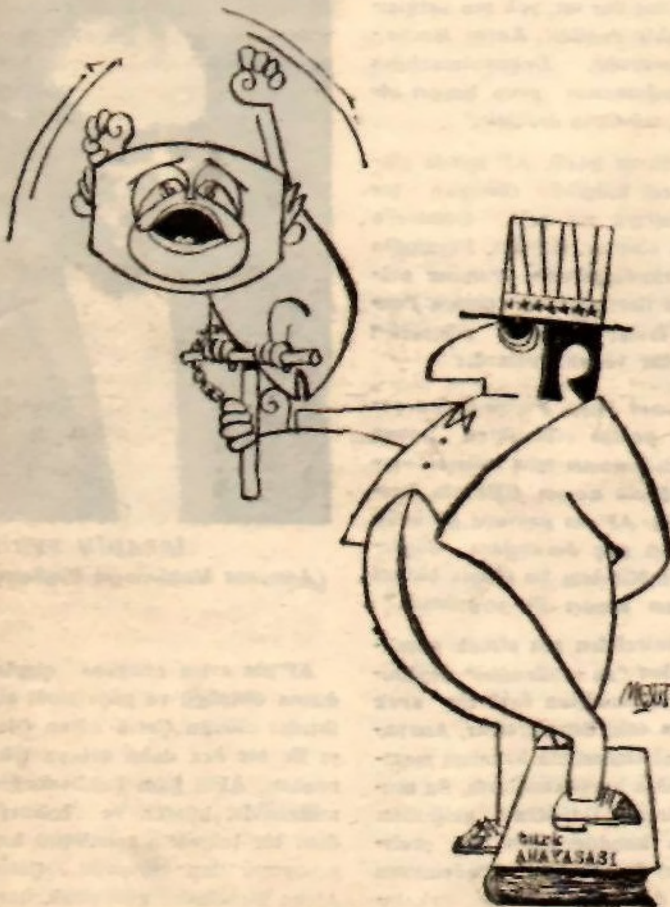

HİLAFETÇİ ÖZKAN

uzun süreden beri tevkif müzekkeresi bulunan cemiyetin elebaşısı Ercüment Özkan da vardır. Ancak, bu gibi polis tedbirleriyle ne kadar gerici yakalanırsa yakalansın, geriliğe devamlı tâviz veren iktidar yeni gizli cemiyetler kurulmasını önleyemeyecektir. Gericiliğin ortadan kaldırılabilmesi için ilk önce geriliğin yok edilmesi şarttır. Geriliği yok etmek ise bu iktidarın harcı değildir.

Türkiye soyuluyor

■ Amerika'da yayınlanan Horizon Dergisi, "Türkiye'nin arkeolojik bakımdan yabancılar tarafından tam mânasıyla soyulmakta olduğunu" açıkladı. Bu büyük soygunu "Türkiye'nin ırzına geçilmesi" kelimeleriyle niteleyen Horizon'un açıkladığına göre tarihi eser kaçakçılığında milyonlar dönmekte, Amerikan PX'leri aracı olarak kullanılmakta ve kaçakçılığı ihbar edenler öldürülmektedir. Bugüne kadar Türk basını tarafından bu konuda yapılan çeşitli uyarmaları gelmiş geçmiş hükümetler daima kös dinlemiş, herhangi ciddi bir tedbir almak yoluna gitmemişlerdir. Bakalım, bir Amerikan gazetesinde yapılan bu uyarmayı gaflet içindeki hükümet dikkate alacak mıdır?

SAHİBİNİN SESİ

HAFTANIN YORUMU

DOĞAN ÖZGÜDEN

AKREBİN ÖLÜMÜ

ANAYASA Mahkemesi'nin Çetin Altan hakkında verdiği karar, bir sürpriz karar değildir. Türkiye'de anayasa rejiminin devamlılığını güven altına almak için kurulmuş bir mahkemenin, anayasaya, kanuna aykırı olarak alınmış bir kararı bozmaması sürpriz olurdu ancak... Mahkeme, Çetin Altan hakkındaki kararı bozmakla görevini yerine getirmiştir. Bu kararla, parlamento tarihinin en büyük haksızlıklarından biri ortadan kaldırılmış, sık sık anayasa sınırlarını zorlamak durumuna düşen iktidara ciddi bir ihtarda bulunulmuştur... Ne var ki, iktidar, bu ihtarlardan ders almak yerine, bu defa başta Anayasa Mahkemesi olmak üzere bütün anayasa müesseselerini ortadan kaldırmak ya da fonksiyonlarını yerine getiremez hale sokmak hevesine kapılmıştır. Nitekim bir iktidar gazetesinde bir gazeteci - milletvekili anayasayı hiçe sayarak şunları yazabilmektedir: "Türk Milleti'nin kayıtsız şartsız hâkimiyeti, Anayasa Mahkemesiyle sınırlandırılmış bulunuyor. Bu mahkeme oldukça hiçbir kimse - Hâkimiyet kayıtsız şartsız milletindir - diyemez! Meclis, Demoklesin Kılıcı gibi, bu mahkemenin boyunduruğu altındadır! Beş parti dokunulmazlığın kaldırılması lehinde oy kullanmıştır. Ve bu beş partinin Meclis'teki oy yekûnu 350'dir. 350 milletvekili Anayasayı değiştirmeğe muktedirdir!"

EVET, Anayasa Mahkemesi'nin bütün kararları yüzde yüz anayasaya ve hukuka uygun olmayabilir. Nitekim, bu mahkemenin verdiği bazı kararlarda, anayasanın espirisiyle bağdaşmayacak hüküm ve ifadeler mevcuttur. Meselâ, T.C.K.'nun 141 ve 142. maddeleri üzerine verilen gerekçeli karar, bize göre, bir çok çelişmelerle ve hatalarla doludur, ki arkadaşımız Çetin Özek bunları bu hafta ANT'ta enine boyuna inceleyerek ortaya koymuştur. Ama hatalı kararlar, o kararı veren müesseselerin ortadan kaldırılması için sebep olamaz... Nasıl ki, sayın milletvekillerimizin ve senatörlerimizin hata ölçüsünü de aşan anayasa dışı kararlarını dahi parlamentonun ortadan kaldırılması için sebep saymak mümkün değildir. Çünkü hata herkese göre değişiktir. Anayasa Mahkemesi'nin bize aykırı görünen kararı kapitalistler için çok yerinde sayılabilir, bizim için mükemmel görünen bir karar ise kapitalistler tarafından benimsenmeyebilir. Fakat, bu ayrı ayrı kararlar karşısındaki tepki ve infialler, bir anayasa müessesesinin topyekûn ortadan kaldırılması teşebbüsüne cevaz vermez...

GEL gör ki, Adalet Partisi, meseleleri bu açıdan ve bu tolerans içinde ele alabilecek ve serinkanlı sonuçlara varabilecek bir parti değildir. Çünkü, onun kuruluşunda "anayasayı rafa kaldırma" **hesapları vardır. Referandumda anayasaya kırmızı oy verdirenlerin kurduğu partidir Adalet Partisi... Çetin Altan Olayı, AP'nin anayasayı değiştirme hırsını kamçılamıştır. AP sözcüleri ve yazarları şimdiden bunun havasını hazırlamak üzere seferber olmuşlardır. Kendi hesaplarına göre, Mecliste anayasayı değiştirebilecek üçte iki çoğunluk mevcuttur. Olmazsa, seçim sistemini değiştirerek gelecek seçimde AP'ye tek başına üçte iki çoğunluk kazandırmak hesabı içindedirler. AP, çevresi ateş çemberiyle sarılmış bir akrep gibi bu anayasa çemberini yarmağa çalışmaktadır. Ama bir şeyin farkında değildir. O çemberi sadece üçte iki çoğunluk sağlayarak yarmağa kimsenin gücü yetmeyecektir. Çünki üçte iki çoğunluğun ötesinde bu memleketin 27 Mayıs'ı yapmış anayasacı güçleri vardır. Hem de daha bilinçlenmiş olarak... Bu çemberi yarmak mümkün değildir. Ateş çemberini yaramayan akrebin tek çıkar yolu ise zehir dolu iğnesini kendi sırtına saplayarak intihar etmektir!**

Bütün halk dostlarından

BUGÜN *bütün sosyalistlerden, halktan yana olan bütün aydınlardan, gerçeklerin olduğu gibi ortaya çıkmasını seven bütün insanlardan bir ricam olacak.*

Hakkımda bu kadar kıyamet kopmasına sebep olan "Bornova Savcısı Lütfen Dinleyiniz" *başlıklı yazımı kabil olduğu kadar geniş ölçüde halka yaysınlar.*

Bu yazıyı Meclis kürsüsünde okuyarak tutanaklara geçirtmiş olduğum için yeniden yayınlanmasında hiçbir sakınca yoktur. Bu yazının ebedi bir dokunulmazlığı vardır. Kim bu yazıya bir şey yapmağa kalkarsa, anayasayı çiğnemiş olur.

Bu yazının kabil olduğu kadar halka yayılmasını şundan istiyorum:

Halk bu yazıyı okuyarak neden bu yazıya bu kadar kızılmış olduğunu anlayacaktır. Çünkü bu yazım da, öteki yazılarımda olduğu gibi, ezilen, sömürülen, hor görülen köylülerle işçilerin ve bütün emekçilerin hakları savunulmaktadır.

Demek ki halkın çıkarlarına çalıştın mı, başın belaya giriyor Türkiye'de. Daha doğrusu, hemen başını belâya sokmak istiyorlar.

Kim peki halktan yana olanların başını belâya sokmağa çalışanlar? Hiç tereddüt etmeyin, küçük bir azınlığın temsilcileridir. Ve bu azınlık sınıfının diktasını kurmak, emekçilerden yana olanları kahretmek için kenetlenmişlerdir.

"Bornova Savcısı Lütfen Dinleyiniz" *başlıklı yazımı halk ne kadar çok okur ise, bu yazıyı bir öfke mancınığı haline getirmek isteyenlerden nefret edecektir.* "AP'liler, demek Çetin Altan'a halkı böylesine sevdiği için böyle diş gıcırdatıyorlar. GP'liler, Çetin Altan'a işçi haklarını arıyor, diye kin duyuyorlar" *diyecektir.*

Ve bu partilerin gerçekte halkı kandırmak ve halkın dışındaki bir sınıfın çıkarlarına hizmet etmek için ortaya atılmış olduklarını iyice görecektir. Ve görecektir ki, bu yazıya öfkelenen bir insan, imkânı ihtimali yok, halkın dostu olamaz.

"Bornova Savcısı Lütfen Dinleyiniz" *başlıklı yazıya kızıyor musunuz, kızmıyor musunuz? Kızıyorsan halkın düşmanısın. Bir*

ADALETİN ADALET PARTİSİ'NE ŞAMARI

Çetin Altan'ın dokunulmazlığı hakkındaki kararın bozulmasına Anayasa Mahkemesi'nde İbrahim Senil, Lütfü Ömerbaş, Salim Başol, Muhittin Gürün, Ahmet Akar, İhsan Ecemiş, Fazıl Uluocak, Recai Seçkin, F. Uslu, Şeref Hocaoğlu, Muhittin Taylan, Avni Gülda oy vermişlerdir. İhsan Keçecioğlu, Hakkı Ketenoğlu, Halit Zarbun ve Celâlettin Kurelman ise muhalif kalmışlardır.

06 AS 367 *resmî plakalı,* açık yeşil renkli minibüs Ankara'da, Selânik Caddesi'nde, 37 numaralı binanın önünde durdu. O sırada takvimler 2 Ağustos 1967 Çarşamba'yı, saatler ise 9.18'i gösteriyordu.

Açık yeşil minibüsten inen dört *adam, koltuklarının* altında birer dosya 37 numaralı binanın kapısından içeri girdiler. Daha sonra düşünmek için ayrı ayrı istikametlerden yürüyerek gelen 11 kişi de *aynı kapıdan* içeri girerek kayboldular. Bu beş katlı binanın sağ yanındaki tabelâda şu kelimeler okunuyordu: ANAYASA MAHKEMESİ...

Saat 9.40'da Anayasa Mahkemesi'nin üçüncü kattaki toplantı salonu oturuma açıldı. Diktörtgen biçimindeki büyük ceviz masanın çevresindeki gri - bej koltuklar bir bir doldu. Air-condition bütün gücüyle çalışıyordu.. Storlar ile yeşil kadife perdenin *arasına sıkışmış* tüller hafif hafif çırpınıyordu.

Air-condition'a rağmen ceketler çıkarıldı, kravatlar gevşetildi. Başkan İbrahim Senil, üzerinde "1967/22" yazan dosyayı önüne çekti. Dosyanın içinde TİP İstanbul Milletvekili Çetin Altan'ın, Millet Meclisi'nce dokunulmazlığının kaldırılmasına yaptığı 19 sayfalık itiraz vardı. Altan, dokunulmazlığının kaldırılmasına hem usul, hem de esas bakımından itiraz ediyordu.

■ *Süleyman iktidarının anayasa üzerine gizli hesapları*

Anayasa Mahkemesi toplantısı devam ederken başkentte inanılması güç söylentiler dolaşıyordu. Kimisi, Cumhurbaşkanı Sunay'ın ve komutanların Anayasa Mahkemesi'ne baskı yaptıklarını söylüyordu. Fakat, "*Süleyman iktidarı*"nın tutumunu dikkatle izleyenler başka bir görüşte birleşiyorlardı:

"Demirel, ısrarla Çetin Altan'ın dokunulmazlığını kaldırmak için direnmekle, aslında kendi gücünü denemektedir. Eğer Anayasa Mahkemesi Demirel'e -Evet- derse, sıra TİP'e gelecektir. Yok, eğer Anayasa Mahkemesi'nin kararı -hayır- olursa, Demirel Anayasa Mahkemesi'nin, daha doğrusu Anayasa'nın icabına bakmayı planlayacaktır."

Saat tam 17.15'te Selânik Caddesi'ndeki 37 numaralı binanın kapısından 15 dondurma ile pastalar girince, bekleşen gazeteciler haklı olarak rahat bir nefes aldılar. Demek ki, büyük ceviz masanın çevresini dolduran onbeş kişi günlerce süren yorgunluğu sırtlarından atmış, Ankara'nın bunaltan sıcağını, oylamadan sonra dondurma yiyerek yenmeğe çalışıyorlardı.

Nitekim, biraz sonra Anayasa Mahkemesi Başkan Vekili Lütfü Ömerbaş, kapıdaki gazetecilere kelimelerin üstüne basa basa şöyle diyordu: *"Karma komisyonun partilerin kuvvetleri oranında kurulmamış olması nedeni ile yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkındaki Millet Meclisi kararının iptaline oy çokluğu ile karar verilmiştir. İşin esasının incelenmesine yer olmadığına ilişkin karar ise oybirliği ile alınmıştır."*

■ *"Su mühendisi"nin tecrübesizliği ve GP'nin şikesi!*

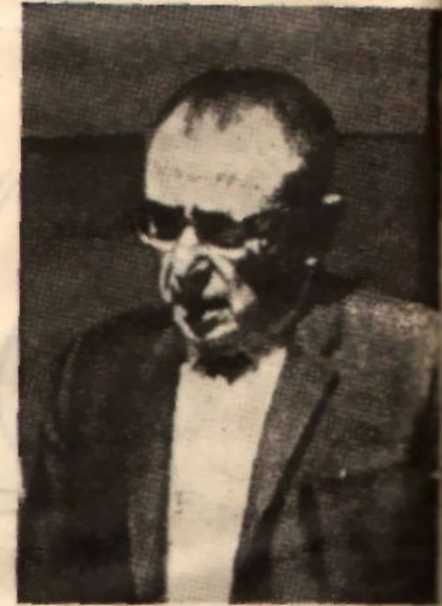
Gazetecilerle birlikte Ömerbaş'ı dinleyen bir sivil polis, hemen bir kaç sokak ötedeki jeep'e koşmuş ve haberi telsizle merkeze ulaştırmıştı. Birinci Şube'den Emniyet Müdürü'ne Emniyet Müdürü'nden İstanbul'daki Bond'a uçurulan haber nihayet Demirel'e duyurulmuştu. Ve Demirel'in önce çıplak başı kızarmış, sonra Kırat'ın süvarisi Kırat'tan düşmüşe dönmüştü...

Demirel, bu karar karşısında nasıl bocaladığını şu sözlerle ortaya koydu: *"Anayasa Mahkemesi suç var mı, yok mu yetkisine sahip değildir. Karar Meclis'in kararıdır. Dokunulmazlığın kaldırılmasının grup kararı olması mümkün değildir."*

Kararın iptali, AP içinde gizlenmesi mümkün olmayan bir çalkantıya yol açtı. Demirel'e karşı olanlar, AP'nin, Feyzioğlu ve arkadaşlarının oyununa geldiğini ileri sürerek *"Güven Partisi, İsmet Paşa'nın şikesidir"* diyorlar ve ekliyorlardı:

"İsmet Paşa, Feyzioğlu'nu çağırıp yemin ettirdikten sonra GP'yi kurması için talimat verdi. GP'nin amacı, CHP'nin karşısında, AP'nin yanında görünüp iktidarı güç durumlara düşürmekti. Nitekim bu planın birinci safhası başarı ile uygulandı."

Demirel'den söz etmek gerektiğinden *"su mühendisi"* deyimini kullanmaktan özel bir zevk duyan eski demokratlar, Anayasa Mahkemesi'nin kararını memnunlukla karşılamışlardı. Su mühendisinin iktidara geldikten sonra kendilerinden yüz çevirmesini bir türlü hazmedemeyen eski demokratlar, kapı arkalarında *"Bizim tecrübelerimizden istifade etmekten kaçmanın cezasını çekiyor. Bu kafayla onu kimse kurtaramaz"* diyorlardı.

İBRAHİM SENİL
(Anayasa Mahkemesi Başkanı)

AP'nin artık anayasa çizgisi dışına düşdüğü ve gayriciddi bir iktidar olduğu Çetin Altan Olayı ile bir kez daha ortaya çıkmışken, AP'li Şadi Pehlivanoğlu mütecaviz, küstah ve hakaret dolu bir telgrafla cehaletini kamuoyuna ilan ediyordu... Çetin Altan Meselesini görüşmek üzere Meclis'in olağanüstü toplanmasını isteyen partili arkadaşına Meclis Başkanı Bozbeyli şu cevabı veriyordu:

bir rica

komprador faşizminden yanasın. Halkın patronlar tarafından alabildiğine sömürülmesinden yanasın. Kızmıyorsan, anayasa cephesinin yanındasın. Ezilen halkın dostusun. Demokrasiye inanmışsın.

Bu sebeple bu yazının halka çok dağılmış olmasını istiyorum. Bu yazı, halka ne kadar çok dağılırsa, halk Türkiye'yi kimlerin yönettiğini daha iyi anlayacak, kim kendisinin düşmanıdır, kim kendisinin dostudur, daha iyi ayırdedecektir.

ANT'ın bu sayısında yeniden yayınlanıyor bu yazı... Bu yazıyı kabil olduğu kadar çoğaltıp dağıtın.

Halk şöyle ta köküne kadar anlasın benimle uğraşanların kimler olduklarını ve bana neden kızdıklarını. Bunu gerçekten anladığı an Türkiye kurtulmuş olacaktır.

Çetin Altan

"Bir tek milletvekilinin isteği ile meclis toplanmaz. Ancak 90 milletvekilinin ortaka rızası ile toplanabilir..."

Ankara'nın gökdelenindeki bürosunda dönen dolaplarla şöhret yapan Pehlivanoğlu, hakaretlerinin hesabını ise, Çetin Altan'ın açtığı yüzbin liralık tazminat dâvasının görülmesi sırasında verecekti...

Süleyman iktidarının başını olmadık dertler açan GP'nin iki anayasa allâmesinden Emin Paksüt, geçtiğimiz cuma günü yüzü kızarmadan bir demeç verip dolaylı olarak Anayasa Mahkemesi üyelerini tehdit etmekten geri kalmıyordu. *"Bu kararın istismarı yoluna gidilirse, memleket huzuru ve demokratik düzen tahribi faaliyetleri hızlandırılırsa, bundan en çok Anayasa Mahkemesi üyelerinin üzüntü duyacakları şüphesizdir"* diyen Paksüt, fetvacılığa devam niyetinde olduğunu gösteriyordu.

■ *Usulsüz olarak çıkartılan kanunlar ne olacak?*

O Paksüt ki, sözcülüğünü yaptığı Güven Partisi, AP iktidarını anayasa ve kanun dışı tutumlara iterek memlekette huzursuzluğu bizzat kendisi yaratmıştır. Nitekim, Çetin Altan'ın dokunulmazlığının kaldırılmasında Anayasa'nın 85. maddesine aykırılık GP kurulduktan sonra parlamentodan geçen bütün kanunlar için vardı. Türkiye'yi babalarının çiftliği gibi yönetebilmek için çıkarılan *"Yetki Kanunu"*, *"Tasarruf Bonoları Kanunu"*, hazineyi eski siyasilere peşkeş çeken *"milletvekili borçlarının affı kanunu"*, *"beş yıllık plan kanunu"*, *"mahalli seçimlerin ertelenmesi kanunu"*, *"Hacettepe Üniversitesi Kanunu"*, sermaye sahiplerinin yararına işleyecek *"İş Kanunu"*, *"Askeri Personel Kanunu"* gibi kanunların iptali için Anayasa Mahkemesi'ne yapılacak müracaatların Çetin Altan hakkındaki kararı izlememesi için ortada hiçbir sebep yoktu.

Evet, bugün Adalet Partisi, adalet adına Anayasa Mahkemesi'nden hiç beklemediği bir şamar yemiştir.

■ *Adaletten şamar yiyen Adalet Partisi ne yapacak?*

Sayısız heveslerin kursaklarda kalması bir yana, Süleyman iktidarı, şimdi bu çıkmazdan kurtulabilmek için bir takım çıkışlar yapacak, anayasanın biraz dışına düşecek, belki de tamamen karşısına geçecektir. Bunun için şimdi tasarlanan şey, önümüzdeki seçimlerde muhalefet, Yargıtay, Danıştay, Anayasa Mahkemesi, TRT gibi kurumlar yüzünden iktidarın çalışmadığını ileri sürerek seçmenden anayasayı değiştirecek bir çoğunluğu AP'ye kazandırmasını istemektir.

Nitekim Anayasa Mahkemesi kararı açıklandıktan sonra AP'nin çirkin politikacıları ve ucuz kalemşorları derhal Türkiye Cumhuriyeti'nin bu en yüksek mahkemesine karşı ağır saldırılara başlamışlar, şimdiden seçimde kullanacakları sloganlar için hava yaratma hareketine girişmişlerdir. Meselâ, bir Orhan Seyfi Orhon, Son Havadis Gazetesi'nde şunları yazabilmektedir:

"Anayasa Mahkemesi'nin bu kararı vereceği zaten belliydi. Şerefli üyeleri arasına — Sizi buraya tıhan guvvet böyle istiyor! — *diye vicdani kanaati Yüksek Adalet Divanı'nda çoktan açıklamış olan bir zatı katmakla şeref duyan mahkeme başka türlü verebilir miydi?"*

Ama yapılan tahrikler, hazırlanan planlar ne olursa olsun, Anayasa Mahkemesi'ni ortadan kaldırmak, anayasayı bertaraf etmek bir ham hayaldir!

AP'nin geçen seçimde aldattığı kitleler, Süleyman Bey'in bu oyununa gelmeyecek, başka yollardan anayasayı rafa kaldırma teşebbüslerini ise, anayasa cephesi, tıpkı Çetin Altan'ın dokunulmazlığını kaldırma teşebbüsü gibi, kahredici birer şamar halinde müteşebbislerinin suratlarına çarpacaktır.

Bornova Savcısı lütfen dinleyin

ÇETİN ALTAN

DÜNKÜ Cumhuriyet gazetesinde çıkan şu havadisin ilk satırlarını okuyalım:

«İzmir - Bornova Savcısının, Atatürk'ün Bursa nutkunu bildiri olarak yayınlayan Ege Üniversitesi Fikir Kulübü Başkanını, "Bu nutkun Atatürk'e ait olduğu belli değildir. Siyaset yapılmaktadır" gerekçesiyle mahkemeye vermesinden sonra, Ege Üniversitesi Fikir Kulübünün feshi için de ayrı olarak açtığı dâvaya Bornova Sulh Hukuk Mahkemesinde dün başlanmıştır.»

Dudaklarımda acı bir çizgiyle okudum bu havadisi..

Atatürk'ün Bursa nutkunu son defa Yargıtay Başkanı İmran Öktem, Adalet yılını açış konuşmasından okumuştu:

Bornova Savcısı:

— Kızım sana söylüyorum, gelinim sen anla, kabilinden Ege Üniveristesi Fikir Kulübü Başkanını bahane ederek doğrudan doğruya Yargıtay Başkanına bir çıkış yapmakta ve bu nutku okumanın siyaset olduğunu söylemektedir. Ayrıca nutkun Atatürk'e ait olmadığını da iddia etmektedir...

Yine dün çıkan iktidara bağlı gazeteler Yargıtay Başkanına karşı küfürlü manşetlerle donatılmıştır.

Böyle olunca tıpkı Eskişehir Savcısı, Eskişehir Emniyet Müdürü, Eskişehir Valisi gibi Bornova Savcısının da kimliği dikkatimizi çekmeğe başlamıştır. Bu kişilerin yukardan hazırlanan bazı tertiplere ve yukardan verilen bazı emirlere, kendi makamlarına yakışmayacak şekilde âlet oldukları inancı içimizde pekleşmeye başlamıştır... Devirler değişir ama bizim üzerine istifham koymak zorunluğunu duyduğumuz kişiler, değişen devirlerle birlikte kendilerini bir daha kolayca saklayamazlar ve taşınması zor bir damgayla kamu oyu önünde cascavlak kalabilirler.

Şimdi bir daha meseleyi en açık şekliyle ortaya koyalım.

31,5 milyon Türk halkı yıllar ve yıllardan beri altı yüz bin kişilik bir azınlık tarafından soyulmaktadır. 65 milyarlık millî gelirin 25 milyarının 600 bin kişiye kademeli olarak dağılması bunu bilimsel şekilde isbat etmektedir.

Bu altı yüz bin kişilik azınlığın başında bulunanlar bu soygunun devamı için çalışmakta, her şeyi buna göre hazırlamakta ve bu soygunun devamı uğruna yabancı güçlerle gizli raporlara kadar uzanan anlaşmalar yapmaktadırlar...

Bu 600 bin kişilik azınlığın durumu daima Anayasa dışı bir davranış içinde ve tam bir burjuva diktası biçiminde görünmektedir.

Bu azınlık son yıllarda protestan şirketleriyle olan ortaklığını daha rahat yürütmek için halkı dinsel akımlarla uyutma sevdasına kapılmıştır. Böylece halkın bu sınıftan çektiği bunalım, metafizik bir alana saptırılmak istenmiştir.

Ve Yargıtay Başkanı namuslu bir aydın ve en büyük yargıç olarak buna karşı çıkmıştır.

Bornova Savcısı yukardan aldığı emirle şimdi bu en büyük yargıca karşı bir manevra çevirme peşindedir. Ama yine hemen haber verelim ki kendisi bu manevrayı çeviremeyecek ve bu manevranın altında kalacaktır. Bir yıl sonra, üç yıl sonra, beş yıl sonra Bornova Savcısı hangi sıfatın altında bulunursa bulunsun, bulunduğu yerden kendisini ortaya çıkararak bu sözlerimizi hatırlatacağız.

600 bin kişilik burjuva diktasının ipini ellerinde tutanlar, halkın uyanmaya başlaması karşısında yeni tertipler peşindedirler.

Bu tertiplerden biri yakında Eskişehirde yürürlüğe konmak istenmiştir. Baki Şimşek adında bir polis ajanı bir okul öğrencisini orak çekiç çizmeye kışkırtmıştır. Sonra da öğrenciyi yakalatmıştır.

Öğrenci:

— Beni buna Baki Şimşek adında biri zorladı, dediği zaman savcı:

— Baki Şimşek polis ajanıdır, onun hakkında ademi takip kararı verdim, demiştir.

Orak çekiç köylülerle, işçilerin kendilerini sömüren burjuva sınıfına karşı ihtilâl işaretidir. Ve 600 bin kişilik azınlığın elebaşları daima bu ihtilâlin kâbusu ile yaşamakta ve bu kâbusun şantajıyla önüne geleni kahretmeye çalışmaktadırlar.

600 bin kişilik azınlık, proletarya diktasına, sınıf diktasına karşı oldukları için değil, kendi diktaları sona ereceği için karşıdırlar. Yoksa sınıf diktasına karşı olanlar, 65 milyarlık millî gelirin 25 milyarını almak için bu kadar tepinmez, bu kadar düzen ve dümen hazırlamazlar...

Savcılar, Emniyet Müdürleri, Valiler ise Anayasamıza göre burjuva sınıfının memurları değil, Türk devletinin memurlarıdır. Oysa bunlar tıpkı Bornova Savcısı, Eskişehir Savcısı gibi Türk Devletinin memuru olmaktan çok 600 bin kişilik bir azınlığın adamı olma niteliği içinde karşımıza çıkmaktadırlar.

Atatürk'ün Bursa nutku, tam gençliğe hitabesinin paralelindedir. Atatürk hainlere karşı Cumhuriyeti Türk gençliğine emanet etmiştir. Hainler elbet bundan çok korkmaktadırlar.

Eğer Bornova Savcısı Atatürk'e mâl edilmiş uydurma söz arıyorsa o söz "İşçi ve köylü ihtilâlinin her görüldüğü yerde ezilmesi" gerektiğine ait olan sözdür ki, onu da Münir Hayri Egeli bizzat uydurduğunu yarı yarıya itiraf etmiştir.

— Atatürk'ün yazısını cama koydum kopye çektim. Oralıkta dolaşan o kopyedir, demiştir.

Ve asıl yazı o kadar aramamıza rağmen bir türlü ortaya çıkmamıştır.

1 Aralık 1921 de Büyük Millet Meclisinde:

«... Her birimizin hakkı vardır, yetkisi vardır. Fakat çalışma sayesinde bir hakkı elde ederiz. Yoksa arka üstü yatmak ve hayatını çalışmaktan uzak olarak geçirmek isteyen insanların bizim sosyal bünyemiz içinde yeri yoktur, hakkı yoktur. O halde ifade ediniz efendiler, Halkçılık, sosyal düzenini emeğine, hukuken dayatmak isteyen sosyal bir doktrindir efendiler. Biz bu hakkımızı mahfuz bulundurmak, istiklâlimizi emin bulundurabilmek için heyeti umumiyemizce, heyeti milliyemizce bizi mahvetmek isteyen emperyalizme ve bizi yutmak isteyen kapitalizme karşı heyeti milliyece mücadeleyi caiz gören bir doktrini takip eden insanlarız...» diyen Atatürk,

1920 de yine büyük Millet Meclisinde:

«... Bizim görüşlerimiz - ki halkçılıktır - kuvvetin, kudretin, hâkimiyetin, idarenin doğrudan doğruya halka verilmesidir, halkın elinde bulundurulmasıdır. Ve şüphe yok ki bu dünyanın en kuvvetli bir esası, bir prensibidir. Elbette böyle bir prensip en koyu sosyalist prensipleriyle çatışmaz» diyen Atatürk.

1 Mart 1922 de:

«Türkiye'nin sahibi ve efendisi kimdir? Bunun cevabını derhal birlikte verelim: Türkiye'nin hakiki sahibi ve efendisi, hakiki üretici olan köylüdür. Efendiler diyebilirim ki bugünkü felâket ve sefaletin tek sebebi bu gerçeğin gafili bulunmuş olmamızdır. Filhakika yedi asırdan beri cihanın dört bir köşesine sevk ederek kanlarını akıttığımız, kemiklerini topraklarında bıraktığımız ve yedi asırdan beri emeklerini ellerinden alıp israf eylediğimiz ve buna mukabil daima tahkir ve tezlil ile mukabele ettiğimiz ve bunca fedakârlık ve ihsanlarına karşı nankörlük, küstahlık, cebbarlıkla uşak seviyesine indirmek istediğimiz bu gerçek sahibin huzurunda bugün utanç ve saygı ile hakiki durumumuzu alalım» diyen Atatürk, nasıl olur da köylülerle işçilerin kendilerini sömüren burjuva sınıfına karşı yapacakları bir ihtilâl hareketinin her görüldüğü yerde ezilmesini söyler... Bunu olsa olsa Münir Hayri Egeli söyler, 600 bin kişilik burjuva azınlığının adamları söyler...

Savcılar, emniyet müdürleri, valiler...

Sizler 25 milyarlık 600 bin kişinin adamları değilsiniz. Sizler Türk Devletinin yöneticilerisiniz. Tutumunuz ona göre olmalıdır. Yozlaşmış ve ihanete kadar uzanmış Anayasa dışı bir burjuva diktasının omuzdaşlığı size yakışmaz. Polis ajanlarıyla çocukları kışkırtmayın ve Atatürk'ün nutuklarını ve dolayısıyla en büyük yargıcı mahkemeye vermeye kalkmayın. Sonunda mahkûm olan sizler olursunuz.

Ortak düşman emperyalizme ve faşizme karşı gençlik kuruluşları cephe kurdu

Halk faşizmle savaşa çağrıldı

Gençlik faşist teröre karşı direnecek...

GENÇ adam dolma kaleminin kapağını kapatıp cebine koyduktan sonra arkadaşlarına dönüp *"Hadi çocuklar, gidelim..."* dedi. Gençler başları önlerinde kapıdan çıkıp merdivenleri inerken, mürekkebi henüz kurumayan defterin başında ince bıyıklı bir adam telâşla yazılanları kopya etmeğe başladı. Şöyle diyordu mürekkebi henüz kurumayan satırlarda:

"Türk gençliğine karşı bugünkü siyasi iktidar sahipleri düşmanca bir davranışla her türlü gayrikanuni, gayriahlâki, gayriinsani baskılara ve tertiplere girişmiş bulunmaktadır..."

İnce bıyıklı adamın kopya ettiği satırlar kısa zamanda Bond Sükan'ın masasındaki kahverengi sümenin üzerine ulaştırılmıştı. Her zaman olduğu gibi yüzündeki sırıtma tebessümünü yaratan çizgiler derinleşti ve Bond Sükan, tek işi bu imiş gibi emrini verdi:

"Yeter artık, halledin bu işleri... Ne yaparsanız yapın!"

Görevliler de, işi patronlarının istediği biçimde çözümlemek için çırpınıyorlardı ama ellerinden bir şey gelmiyordu. Her şey 24 Temmuz'da Ortadoğu Teknik Üniversitesi Öğrenci Birliği'nce millî kuruluşlara gönderilen bir çağrı ile başlamıştı. Çağrıda son günlerin olayları tek tek sıralanıp bellekler tazelendikten sonra şöyle deniliyordu:

"Bütün bu çabaların gayesinin 27 Mayıs öncesi terör devrine girmek ve faşist bir idarenin temellerini atmak olduğu açık ve seçiktir. Özellikle gençlik örgütlerinin teker teker ele alınıp harcanması yoluna gidilmektedir."

Bu çağrının nedenleri vardı. Gerçekten *"Süleyman İktidarı"*, öğrenci kuruluşlarını parçalamak için yoğun bir çalışmaya girmişti. Nitekim 22 Temmuz günü Ortadoğu Sosyalist Fikir Kulübü'nde polis bir arama yapmış, üye fiş ve adresleriyle birlikte okul dışı ilişkiler ile ilgili yazışmalar dosyasını da beraberinde götürmüştü. Olayın en ilginç yanı, kulübü açmak için kapının anahtarı aranırken, görevli polisin cebinden çıkardığı bir anahtarla öğrencilerin hayretten faltaşı gibi açılmış gözleri önünde kapıyı açarak içeri girmesi olmuştu.

Ve bütün bunların ışığında başta TMGT ve TMTF olmak üzere bütün devrimci gençlik kuruluşları Ankara'da toplanmışlardı. Toplantıdan sonra yayınlanan *"Halka Çağrı"*'da durum kamuoyuna açıklanıyor ve şöyle deniliyordu:

"Artık şu açıkça ortadadır: Türkiye halkı üzerine Amerikan emperyalizmine ilişkin olarak evvelden planlanmış bir oyun oynanmakta ve şiddet tedbirleri arttırılarak faşist bir idareye doğru gidilmektedir. Biz, Türk halkına karşı girişilen bu hareketle anayasa ve kanunlar çerçevesinde sonuna dek savaşmaya kararlı olduğumuzu kamuoyuna duyurur, Türk işçilerini, köylülerini, ilerici aydınlarını, yani tüm halkı bu ortak düşman emperyalizme ve faşizme karşı bizimle birlikte savaşmaya çağırırız."

TEKZİP

(Ankara 4. Sulh Ceza Mahkemesi kanalıyla gönderilmiş, itirazımız üzerine İstanbul 6. Asliye Ceza Mahkemesince özetlenmiştir.)

Prof. Karayalçın'ın açıklaması: İlim Ahlâkı mücadelesini siyasi görüşlerle soysuzlaştırmamak gerekir.

CADI KAZANINI KAYNATANLAR YALAN YAZABİLENLERDİR.

"Ankara Üniversitesinde Cadı Kazanı Kaynatılıyor" başlıklı yazı dolayısıyle beni aşağıdaki açıklamayı yapmak mecburiyetinde bıraktınız:

1. İlgili gazeteciler hep bilirler ki ben görüşmekten ve yazmaktan ne kaçarım, ne de korkarım. Ant Muhabiri adı ile hiç kimse benimle görüşmek istememiştir. İki kişi, başka bir gazete adını vererek resim çektiler; görüşmek için tekrar geleceğiz deyip gittiler ve bir daha görünmediler. Demek bunlar derginizin adamları imiş. Bu küçük oyunu bir gündelik gazete bir defasında telefonla yapmıştı.

Okuyucularınıza doğru haber vermek isterseniz muhabirinizi, hüviyet belgesi ile beraber her zaman beklerim. Yalan haber yaymak Derginize şeref vermez. Hem, resmim altına "S.B.F. Dekanı" ibaresini koymanız derginin teknik durumunu da gösteren ilgiçekici bir örnektir.

2. Her hukukçu yabancı şirketlerin hukuk danışmanı olabilir. İmalarınızın altında yatan, bu konuları yabancı şirketlerin menfaatleri uğruna Üniversite Senatosuna götürmüş olduğum iddiasıdır. Bu yazıyı yazan muhabirinizi ispata davet ediyorum: Ben hayatımda hiç bir yabancı şirkete hukuk danışmanlığı yapmadım.

3. *Asıl meseleye gelince:* Demagoji havası Üniversiteye sirayet etmiştir. Türk halkının Üniversitelerimize karşı beslediği güven ve saygıyı Üniversite'deki bir kaç kişinin sorumsuz davranışları, bilimsel incelemeye dayanmayan demeçleri, zedeleyemez.

Senatoya götürülen konu budur. Teklifimizin Üniversite öğretmenlerinin fikir özgürlüğü ile hiç bir ilgisi yoktur. Meslek vekar ve haysiyetini ilgilendiren hallerde kusurlu olmak Üniversite Kanununa göre disiplin cezasını gerektirir. (m. 46 b). Bu konu, Anayasa konusu değildir.

Üniversite öğretmeninin fikir hürriyeti, yalan yazmak, sansasyon ve reklâm yapmak hürriyeti değildir. Ciddiyetle bağdaşmayan iddia ve yazılardan bizler de şikâyetçiyiz. Akademik ahlâka aykırı davranışlar tepkisiz kalmamalıdır.

Bilim adamları suları bulandırıp balık avlamak hevesine kapılamazlar. Yalan, geri tepen bir silâhtır. Hiç bir siyasi parti ile uzaktan yakından ilgisi olmayan bu bilim ahlâkı ve fazilet mücadelesi devam edecektir.

Prof. Dr. Yaşar Karayalçın
Hukuk Fakültesi Dekanı

Ellerinizi çekiniz..

BİR haftadır kafamda evirip çevirip bir yazı düşünüyordum. Başlığı da şuydu: «Çirkef denizinde yüzmenin mutsuzluğu». İnsan soyunun en seviyesiz, haysiyetsiz kişileriyle mücadele etmenin ne kadar ağır, yıpratıcı, onur kırıcı olduğunu anlatacaktım. Diyecektim ki ölmek bir şey değil, ölmeğe kurban olayım, öldürülmekse hiç bir şey değil.. Ama şu insanları karşına alıp mücadele etmek, beter, diyecektim. Diyecektim ki, bu mücadele benim kişisel mücadelem olsa, ne pahasına olursa olsun, ben bu seviyeyle, bu alçaklıkla mücadele etmez, meydanı boş bırakır, yenilgiyi kabul eder, arkamı döner giderdim. Ama bu mücadelenin ucunda koskoca bir milletin mutluluğu, var olup yokolması var, diyecektim. Olmadı.

İnsan kederleniyor, kahroluyor. Karşındaki insan can bir düşmanın da olsa şöyle insana benzer insan, onurlu bir insan olmalı ki, sen de küçülmemelisin. Bunlarla mücadele insanı küçültüyor, yaralıyor. Bu sebeptendir ki, dünyada hiç bir vatansever takımı bizim kadar ağır bir mücadele vermemiştir.

Karınca Kanatlanıyor lâfını boşuna söylemedim. Bu sözü boşuna dilime pelesenk etmedim. Karıncanın kanatlandığına dair çok alâmetler belirdi. Bunlar Türkiye'de tahrip edilmedik hiç bir kurum bırakmayacaklar.

Önce bağımsızlığımızı elimizden aldılar. Dünya yüzünde uydu bir millet olmanın yükünü sırtımızda taşıyoruz. Çok ağır bir yük.

Dünyanın en geri, en yoksul on milleti arasına soktular bizi. Zengin Anadolu topraklarını kastılar kavurdular, öldürdüler. Ormanlar yok oldu. Kültürümüzü kemiriyorlar şimdi de...

Şimdi de geleneklerimize, milletimizi millet eden güçlere saldırıyorlar.

Milletimizi millet eden güçlerden birisi de Türk adaletidir. Türk adaletinin büyük bir geleneği var. Onun üstünde koskocaman, dünyanın en büyük imparatorluklarından birisi yatıyor. Onun üstünde koskocaman Hitit'ten, eski Yunan'dan, Selçuk'lardan gelen bir Anadolu uygarlığı yatıyor. Adalet geleneği bir toprak geleneğidir. Miletlerin uygarlık seviyeleridir.

Şimdiki Türkiye'de oturan burjuvalar Türk adaletini milletin değil de kendilerinin adına çalıştırmak istiyorlar. Türk adaletini kullanmak istiyorlar. Türk adaleti, Türk topraklarının geleneğidir. *Yunusu, Sinanı, Mustafa Kemali,* Nasrettin Hocayı yetiştirmiş büyük bir milletin insani seviyesidir. İnsanlığıdır. Büyük ve onurlu bir sorumluluk taşır. Bir milleti var eden, ya da yok edecek olan odur. Bir milletin en büyük gücü, geleneksel gücü, varlığı, bir sınıfın bekçiliğini yapmaz. Yaptırmazlar.

Türk hâkimi bu memlekette temlnatsız da iş gördü. O zaman bile, kendi vicdanının sesini dinledi. Hakimlik fedakârlık mesleğidir. Belki de mesleklerin en kutsalı, en şereflisidir. Hakimlik mesleğindeki adamlar, kendi mesleklerinin kutsallığını ve şerefini hayatları pahasına da olsa korumuşlardır. Türk adaletini hiç bir kimse, hiç bir sınıf emri altına alamaz. Çünkü bu adaletin yüzlerce yıllık bir geleneği var, biliyoruz.

Türkiye'de oturan burjuvalar, isterseniz hakimler kanununu çıkarın, çıkarın da *hakimleri dama taşı gibi ora*dan oraya savurun, bakın bakalım ne değişecek.. Bakın bakalım, size bekçi köpekliği yapacak bir tek hakim bulabilecek misiniz?

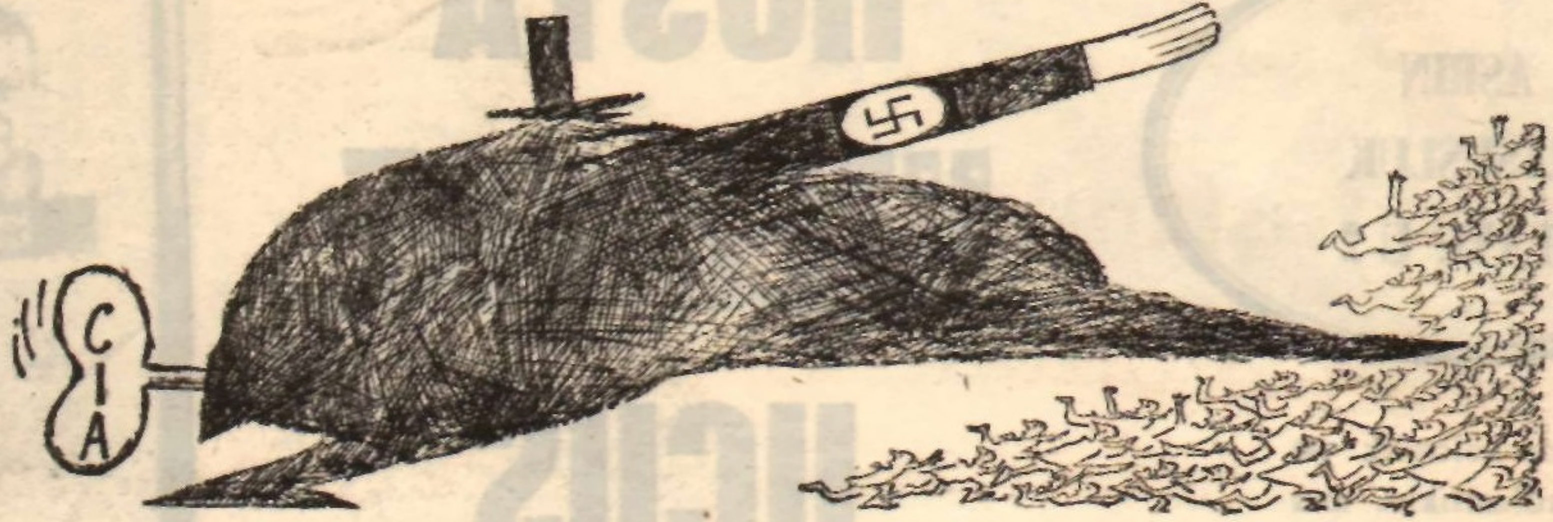
Benim size burada bir öğüdüm var: İşinize gelmiyor, diye, o beş paralık yazarlarınıza sövdürtmeyin Türk hâkimlerine. Yazıktır. Siz söz dinlemezsiniz biliyorum. Siz cami duvarlarının önünden ayrılmıyorsunuz biliyorum. Ama, size söylüyorum, milleti millet eden değerlere ulu orta saldırmayın, sizin için çok *çok kötü olur. Sizi* düşünmüyorum, ne olursanız olun. Başınızı hangi belâlara sokarsanız sokun, benim derdim, milletimi millet yapan bir kutsal ışığın sizin kirli ellerinizle lekelenmemesi.

Türk hakimleri, Türk milleti adına iş görür. Türkiye'de oturan burjuvalar bu büyük, bu geleneksel gerçeği unutmayın.

Kirli kalemlerinizi ve kirli ellerinizi Türk hakimlerinin vicdanından çekin!

YAŞAR KEMAL

Ferruh Doğan

KURULU DÜZEN

SARSILAN YALNIZ TOPRAKLAR MI?

FETHİ NACİ

VARTO depreminden sonra derlerine derman arayan köylülere bastonunu kaldırarak *"Allahın verdiği afetin hesabını benden mi soruyorsunuz?"* diye çıkışan devlet büyüklerimiz, bu defa, Adapazarı ve Pülümür depremlerinde gene "Allah"a sığındılar. Kimi *"Tanrının yurdumuzu bu türlü felâketlerden korumasını niyaz ederim."* dedi, kimi de *"vatandaşının ıstırabını paylaşmak için gitmek istediği köylere ulaşamadığı için kahrolarak" "hayatlarını kaybeden vatandaşlarına Allahın rahmetlerini esirgememesini niyaz"* etti.

Ne var ki, bu defa, depremin sadece *"Allahın bir afeti"* olmadığı, *"bilim"* diye bir şeyin de var olduğu, bilimden yararlanarak gerekli tedbirleri almanın ise devletin görevleri arasında bulunduğu yavaş yavaş aydınlığa çıkmağa başladı. Depremler son 30 yılda Türkiye'de 50.000 insanın ölümüne sebep olmuştur. İlgililere göre Anadolu 20 milyon yıldan beri sürekli olarak sarsılmaktadır. Gene ilgililere göre depremler nice yıllar boyu sürüp gidecektir. Bütün bunlara rağmen Türkiye'de depremle ilgili bilimsel araştırmaları yapmak için gerekli olan araçlar yoktur. Fen Fakültesi Jeofizik Enstitüsü doçentlerinden Hüseyin Soysal, *"Depremlerin özelliklerini uzun çalışmalar sonunda tesbit edecek bir müessese kurulmadıkça depremlerin oluşları ve sonuçlarına katlanmak zorundayız."* demekte ve şunları eklemektedir: *"Yapılan etüdler sonunda, bölgelerin jeolojik yapılarına bakılır, toprak yapıları depremin şiddetli oluşunu takviye ediyorsa o bölgeler ne pahasına olursa olsun terkedilir, iskân dışı bırakılır. Veyahut depreme elverişli ve depremin özelliğine uygun inşaat sistemine doğru gidilir."* Gene Doç. Dr. Hüseyin Soysal'ın 27 Temmuz 1967 günlü Milliyet'te yayınlanan bir yazısından şu gerçekleri öğreniyoruz: *"Varto depreminden sonra Bayındırlık Bakanlığı çeşitli örgütlerin katıldığı bir komisyon kurmuş; bu komisyon da, Orta Doğu Teknik Üniversitesi temsilcisinin teklifi üzerine deprem konusunun derinliğine tartışılması kararı almıştır. Kanunlar iyi, son teklif ise çok güzeldir. Ancak, ortada lâftan başka bir şey yok. Bu teklif gereğince yapılan yazışmalarda verilen son cevabımızın tarihi 8 şubat 1967, ve o günden beri bu işten bir haber de alınamamıştır."* Açıkça görülüyor ki Bayındırlık Bakanlığı deprem konusuna gereken ilgiyi göstermemiş, uyandırılmak için Varto'dan sonra bir Adapazarı, bir Pülümür felâketini beklemiştir.

BONN Üniversitesi jeoloji kürsüsü direktörü Prof. Dr. Schwarzbach'ın, bu depremlerden sonra Türkiye'de daha da şiddetli depremler olacağı, deprem bölgelerinde yapılacak yapıların son derece dikkatli yapılması gerektiği yolundaki sözlerinin, *"profesör"* unvanını taşıyan genel müdürler tarafından bir acayip tepkiyle karşılanması da epey ilgi çekicidir; depremle ilgili araştırmalar için gerekli araçlardan yoksun bir ülkenin genel müdürleri, bir yabancı bilim adamının sözlerini, *"Bu, olsa olsa turizmimizi baltalamak isteyen bazı yabancı ülkelerin para ile yazdırdıkları yazılardan ibarettir."* gibi ancak politikacılara yaraşan gayri ciddi suçlamalarla karşılamışlardır.

Depremlerin ortaya çıkardığı ilk gerçek, bilim alanında yapılması gereken incelemelerin, araştırmaların yapılmadığıdır; bunların bir an önce yapılması için gerekli tedbirlerin alınması zorunludur.

Ortaya çıkan ikinci gerçek, deprem bölgesindeki yapıların uygun nitelikte olmadığıdır. Devlet Bakanı ve İmar-İskân Bakan yardımcısı Seyfi Öztürk, deprem bölgesindeki incelemelerinden sonra düzenlediği bir basın toplantısında, *"Yıkılan binalarda inşa hatası mevcuttur."* demiştir. İnşaat Mühendisleri Odası'nın açıklaması ise korkunçtur: *"Bazı yapı projelerinin fenni kaidelere uymadığı ilk tetkiklerde ortaya çıkmıştır. Yıkılan (Adapazarında) 8 betonarme büyük binadan 5'inde fenni tatbikat mesuliyeti, bu tip yapılar için kanuni yetkiyi haiz olmayan tek bir şahıs -bir kalfa- tarafından deruhte edilmiştir. Bu şahıs Sakarya Belediyesinden aynı anda 49 yapı için fenni tatbikat mesuliyeti almıştır. Odamızca depremden çok önceki günlerde bu tutum tehlikeli görülerek Belediyeye gerekli uyarma yapılmış olmasına rağmen bir netice almak mümkün olmamıştır. Yıkılan binalardan üçünün projesinde deprem tesirlerine karşı en ufak tedbir yokken inşaat ruhsatı verilmesi de üzerinde önemle durulacak bir noktadır."* İnşaat Mühendisleri Odası yöneticileri, memleketimizde *"malzeme tasarrufu"*nun bir *"çalma"* haline geldiğini de belirtmişlerdir. (İnşaat Mühendislerinin konuşmasından bir gün önce, bir başka mühendis, Sanayi Bakanı Mehmet Turgut, özel sektör temsilcileriyle yaptığı konuşmada, yaptıkları yatırımların yarısı inşaata giden özel sektör temsilcilerini sola ve ortanın soluna karşı mücadeleye çağırıyordu!)

GEREKLİ bilimsel çalışmalar yapılmasa da, inşaat işleri yetkisiz kişilerin para kazanma hırsına göre yürütülse de deprem felâketine uğrayan insanlar vardır ve bunlara devletin yardım etmesi gerekmektedir. Ama düzen öylesine bozuktur ki yardım yapılsa da, yapılmasa da felâkete uğrayanların çoğunluğunun yaşama şartları olanca güçlüğüyle sürüp gidecektir. Bülent Ecevit'in Pülümür dönüşü belirttiği gibi, *"Devlet o köylülere ev yapsa, evlerin kurulacağı topraklar ağanın olduğu için, evler de ağanın malı olacak. Nitekim şimdiden ağalar zarar tesbitinde, bunu teminat altına alıyorlar, devlet o köylülere zaruri ihtiyaçları için yardımda bulunsa o yardımı da ağa 'kira' diye köylülerin elinden alacak."* Yani köylülerin hali Nasrettin hocanın hikâyesindeki ananın hali: Yağmur yağarsa da, güneş açarsa da!..

Evet, sarsılan yalnız topraklar mı? Bir köhne düzendir sarsılan, gerçekte; halka karşı olan, bir avuç azınlığın çıkarlarına, para kazanma hırslarına göre işleyen bir köhne düzen; ve bu köhne düzenin halkı hiçe sayan, halkın insanca yaşama özlemini umursamayan, halkı sonuna kadar yalanla besleyebileceklerini sanan köhne yöneticileri...

Çünkü insan hayatına gerçekten önem veren iktidarlar yurdumuzun felâketlerden korunmasını Tanrıdan niyaz etmekle yetinmezler, gerekli tedbirleri alırlar; bilimsel incelemeler yaptırarak iskân dışı bırakılması gereken bölgeleri iskân dışı bırakırlar, ya da depreme elverişli ve depremin özelliğine uygun inşaat sistemlerine doğru giderler. Bizde ne biri yapılmaktadır bunun, ne öteki. Bunun içindir ki yalnız toprak değil, hakim sınıflara karşı halkın güveni de sarsılmaktadır. Bu sonuncu sarsıntı, bütün sarsıntıların zararlı sonuçlarından kurtulmanın en güvenli yoludur.

RUSYA ÜZERİNDE UÇUŞ

Aynı kolaylık ve rahatlıkla, sırf emir verildi diye atom bombası da atılabilirdi...

Çeviren: Mekin GÖNENÇ

— II —

S.— *S.S.C.B. hududunu nerede ve saat kaçta geçtiniz?* C.— Saatini kesin olarak hatırlamıyorum, fakat kalkıştan takriben 30 dakika sonra diyebilirim.

S.— *Hangi yükseklikte uçmanız gerekiyordu?* C.— Uçağın çıkabileceği en yüksek irtifada. Bu yükseklik, uçaktaki yakıt miktarına göre değişir. Yakıt tüketildikçe, uçak daha yüksek irtifaya çıkar.

S.— *Hangi yüksekliğe?* C.— En yüksek irtifası 68,000 feet'dir (takriben 20,500 metre).

S.—*Bu kadar yükseklikte uçuş emniyetiyle ilgili olarak Albay Shelton size ne söylemişti?* C.— Bana, bu yükseklikte Sovyetler Birliği üzerinde uçmamın tamamen emniyetli olduğu ve uçaksavar birliklerinin beni vuramıyacakları söylenmişti.

S.— *Bu yılın 1 Mayıs günü Sovyetler Birliği'nin iç bölgelerinde uçmakla ilgili olan göreviniz ne idi?* C.— Görev, haritada işaretli olan uçuş yolunu izlemek ve yine işaretli yerler üzerine gelindiğinde, uçaktaki belirli âlet ve araçları çalıştırmak, bunların düğmelerini açıp kapamaktı.

S.— *Bu noktaları adlandırabilir misiniz?* C.— Bu noktalardan biri, Aral denizinin doğusu; biri, Chelyabinski'in kuzey-batısı, biri, Kirov'dan önceki, bir diğeri de Kirov'dan sonra gelen bölgeleri kapsamaktadır. Ayrıca, uçuş yolum üzerinde Arkhangelsk, Solo adası, Kongoma, Kandolaksha, güney ve kuzey Murmansk yakınlarındaki bazı nirengi noktaları da bulunmaktadır.

S.— *Uçuşunuz sonunda nereye inecektiniz?* C.— Bodoe'ye inmem gerekiyordu.

S.— *Bu yer Norveç'te midir?* C.— Evet.

S.— *Uçuş haritası size işaretlenmiş olarak verilmişti. Öyleyse, uçuş yolunu haritaya kim işaretlemişti?* C.— Kesin olarak bilmiyorum, fakat bana kalırsa müfrezenin seyrüsefer subayı işaretlemiş olsa gerek.

S.— *Müfrezenin seyrüsefer subayının adı nedir?* C.— Bizimle birlikte Peşaver'e uçan Binbaşı Dulak.

SAVCI — Sanık Powers'e uçuş seyir defterinin gösterilmesini, sayın mahkemeden rica ediyorum. Uçuş seyir defteri dâva dosyasının 6. bölümünün 6. sayfasında bulunmaktadır.

DURUŞMA BAŞYARGICI — Yoldaş duruşma kâtibi, sanık Powers'e uçuş seyir defterini gösteriniz.

(Uçuş seyir defteri sanık Powers'e gösterilir.)

S.—*Sanık Powers, bu uçuş seyir defteri size mi aittir?* C.— Evet, bu, uçakta iken bana ait bulunan uçuş seyir defteridir.

S.—*Uçuş defteri içersinde ne gibi hususlar yer almaktadır?* C.— Pilotun adı, uçak numarası, uçuş numarası, tahmini ve gerçek kalkış saatleri, çağırma işaretleri. Bu çağırma işaretleri dönüşümle ilgilidir. Şayet bu çağırma işaretlerini işitecek olursam, onları cevaplamak ve üssüme geri dönmek zorundaydım.

S.— *Uçuş seyir defterindeki pilotun adı nedir?* C.— Powers.

S.— *Bu uçuş seyir defterini size kim verdi?* C.— Albay Shelton.

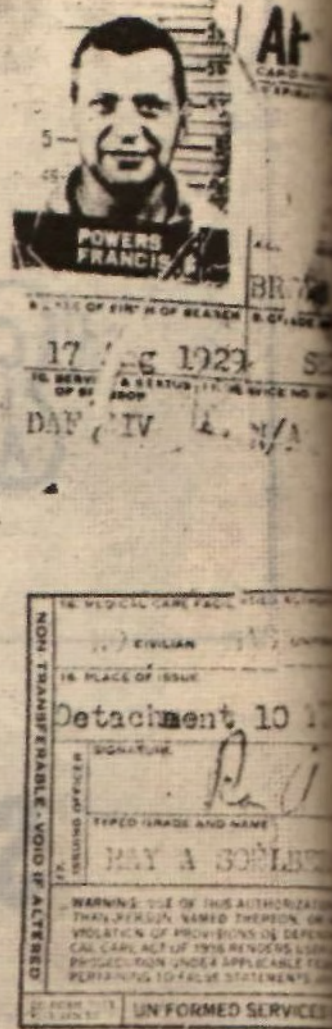
■ *U-2 uçağını Norveç'teki üste kimler karşılayacaktı?*

S.— *Bu uçuş seyir defteri ile ilgili olarak ekleyeceğiniz herhangi başka bir şey var mı?* C.— Uçuş seyir defterinde iniş saati de gösterilir. Her ne kadar «İniş Saati» kelimeleri defterde belirtilmişse de, saat olarak gösterilmemiştir. Defterde, uçaktaki araç ve âletlerin nasıl kullanılacağına dair talimatlar da var. Ayrıca, uçaktaki araç ve âletlerin çalışması esnasında işaret lambalarının yanacağına dair bir not da var. Bundan başka, uçakta özel bir aracın bulunduğuna ait bir bölüm de var. (B-T) harfleriyle gösterilmiş. Daha sonraki (Z) harfi ise, yalnızca bir semboldür. Şuradaki (d) işaretinin ne olduğunu ise anlıyamadım. Bunların dışında uçuş seyir defteri içerisinde belirtilen hususlar: rüzgârın hızı, yönü, manyetik alan ve manyetik sapma, uçağın hızı, belirli noktalar arasındaki uzaklıklar, bu noktalar arasındaki tahmini uçuş zamanları - Bu çeşitli noktalara varış saatlerimi belirtmek zorundaydım - yakıt miktarı ve buna benzer şeyler. Burada ise, *«rüzgâr hızı»* yazılı. Kâğıdın diğer yüzünde ise, aynı hususlar gösterilmiş bulunuyor.

S.— *Güzel, bu kadarı yeter. Söyler misiniz sanık Powers, herhangi bir yedek uçuş yolunuz var mıydı?* C.— Şayet uçuş esnasında herhangi bir zorlukla karşılaşacak olursam, diyelim ki yakıt ve oksijen cihazı ile ilgili bir güçlük ortaya çıktı, eğer uçuşun başlangıcında böyle bir şey olursa Peşaver'e geri dönmek zorundaydım. Şayet böyle bir durum, uçuş yolunun ikinci yarısında ortaya çıkacak olursa, Bodoe'ye en kısa yolu izleyecektim. Uçuş yoluma en yakın hava meydanlarının rotaları, buralara giden ve benim izlemek zorunda olduğum en kısa uçuş yolları da belirtilmişti.

S.— *1 Mayıs günü Bodoe'ye inişiniz ne şekilde garantiye alınmıştı?* C.— Kesin olarak hatırlamıyorum. İniş için kuleden direktif isteyecek ve inecektim.

S.— *10-10 numaralı müfrezenin temsilcileri sizi orada karşılıyacaklardı, değil mi?* C.— Samırım onlar da orada hazır bulunacaklardı.

Düşen U-2 uçağında bulunan en öne... rikan CIA Üssü Detachment 10'a ... kartıdır. Kimlik kartı parça...

Powers, Moskova'daki duruşması sırasında zaman zaman ailesiyle de görüştürülmüş ve onlara herhangi bir kötü muameleye maruz bırakılmadığını söylemiştir.

S.— *Bu demek oluyor ki, yapacağınız uçuş ve iniş daha önceden Bodoe'de bilinmekte idi?* C.— Bana müfreze personeli tarafından karşılanacağım söylenmişti.

■ *"Benim görevim sadece düğmeleri açıp kapamaktı!"*

S.— *İnişten önce Norveç'teki Bodoe üssü ile, hangi araçlarla temasa geçecektiniz?* C.— Üssü radyo ile arayıp, çağırma işaretim olan *«Puppy 6-8»* i vererek, iniş talimatı isteyecektim.

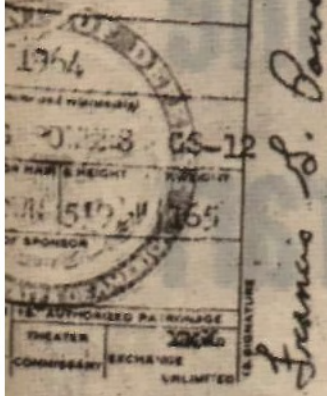
S.— *Anlaşıldı. Şimdi de Sovyetler Birliği toprakları üzerindeki uçuşla ilgili sorulara geçelim. Sovyetler Birliği toprakları üstünde ne kadar süre uçtunuz?* C.— Kesin olarak bilmiyorum. Yalnızca yaklaşık olarak söyleyebilirim. Takriben 3 ile 3,5 saat arası bir şey...

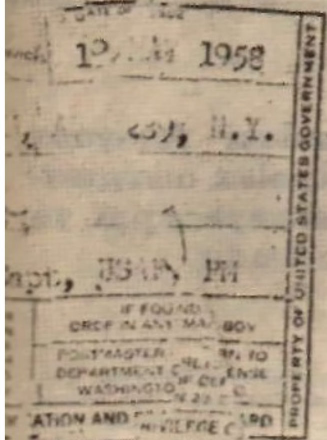

BAŞSAVCI Rudenk...

S.— *Sovyetler Birliği topraklarının kaç kilometre içerisine girmiştiniz?* C.— Kilometre olarak bilmiyorum. Saatte yaklaşık olarak 380 Mil süratle uçtuğuma göre, 3,5 saatte 1200 ya da 1300 mil yapar.

S.— *Uçuşunuzu hangi yükseklikte yapmıştınız?* C.— Uçuş yaklaşık ola-

..., Sanık Powers'ın İncirlik'teki Ame-... olduğunu gösteren yukarıdaki kimlik ... olarak ele geçirilebilmiştir.

YARGIÇ General Zakharov

...k 67,000 feet'te başladı, yakıt tüke-...ldikçe 68,000 feet'e yükseldim.

S.— *Size emredilmiş olan uçuş yolunu ...s izlemiştiniz?* C.— Mümkün olduğu ...dar bana bildirilen uçuş yolunu izle-...ştim.

S.— *Uçuş esnasında neler hissettiniz?* C.— Bedenen herşeyim mükemmel idi; fakat çok sinirliydim ve korkuyordum.

S.— *Neden korkuyordunuz?* C.— Korktuğum tek husus, Sovyetler Birliği toprakları üzerinde bulunmuş olmamdı. Bu iş, öyle, hergün yapmayı arzulayacağım bir şey değildi ki...

S.—*Oksijen durumunuz nasıldı?* C.— Oksijen durumumun yerinde olduğunu söyleyebilirim.

S.— *Uçaktaki herşey normal durumda mıydı?* C.— İsabet almamdan biraz önce, otomatik pilotta bazı aksaklıklar olmuştu. Fakat geri kalan herşey yolunda gidiyordu.

S.— *Uçuş yolunuz üzerinde size verilmiş olan görevi, uçağınızın isabet aldığı ana kadar tam olarak yerine getirmiş miydiniz?* C.— Mümkün olduğu kadar yerine getirmiştim. Yalnız, hava şartları kötüydü. Bu yüzden zaman zaman uçuş yolumdan ayrılmıştım. Uçuş yolumun büyük bir kısmı bulutlarla kaplanmıştı. Bu yüzden kontrol noktalarımı bulamamıştım.

Başyargıç General Borisoglebsky

YARGIÇ General Vorobyev

S.— *Uçağınızda hava keşif ve gözetlemelerinde kullanılan bir fotoğraf cihazı bulunmaktaydı. Bu cihazla ilgili olarak size ne gibi bir talimat verilmişti?* C.— Bu cihazı kullanmam hususunda kesin bir talimat verilmemişti. Haritamda işaretlenmiş bulunan yerlerin üzerine geldiğimde, yalnızca cihazı çalıştıran düğmeyi açıyor ve kapıyordum.

S.— *Bu cihazı hangi amaç için çalıştırıyordunuz?* C.— Çalıştırma işleminin ne şekilde yapılacağı bana söylenmişti. Uçuş haritasındaki işaretlenen yerlerde cihaz çalıştırılacaktı.

S.— *Sanık Powers, siz herhalde bu cihazın hangi amaç için kullanıldığını biliyordunuz?* C.— Cihazın ne sebeple kullanıldığını gayet iyi tahmin edebiliyorum. Şayet kesin olarak bilseydim söylerdim.

S.— *Sanık Powers, bu cihazın ne olduğunu gayet iyi biliyordunuz.* C.— Başlangıçta değil, fakat işin sonucunu gördüm ve cihazın hangi amaç için kullanıldığını şimdi biliyorum.

S.— *Zannedersem sanık Powers'ın, uçuşa başladığı anda U-2'nin bir gözetleme uçağı olduğu hususunda hiçbir şüphesi yoktu, öyle değil mi?* C.— Hiçbir şüphe.n yoktu.

S.— *Uçağınızda değişik Sovyet radar istasyonlarının sinyallerini teype alan ve casusluk amacıyla kullanılan bir alıcı cihaz bulunmuştu değil mi?* C.— Bana, uçakta teyp cihazları bulunduğu söylenmişti, fakat bilmiyorum. Burada gördüklerimin dışında, uçaktaki genel araç ve cihazların nasıl bir şey olduklarını da bilmiyorum.

■ *"Sovyet topraklarına tecavüz ettiğimi inkâr etmiyorum!"*

S.— *Fakat sanık Powers, siz bu tip araç ve cihazların casusluk amacı ile yapılan uçuşlarda kullanılacağını bilecek kadar özel bir eğitimden geçmiş bulunuyorsunuz.* C.— Daha önce bu cihazlar hakkında hiçbir şey bilmiyordum.

S.— *Fakat bu uçuşun casusluk amacı ile yapıldığı, yeter bir şekilde size açıklanmıştı?* C.— Böyle bir uçuş için başka bir sebep göremiyorum.

S.— *Uçağınızda radar istasyonlarını şaşırtan özel bir radyo cihazı var mıydı?* C.— Uçağın kuyruk kesiminde, gerek avcı uçaklarındaki gerekse yerdeki radar istasyonlarının gönderdiği dalgaları bozan özel bir cihaz bulunmaktaydı.

S.— *Uçuşunuz esnasında bu cihazı nasıl kullandınız?* C.— Belirli noktalar üzerine geldiğimde cihazı çalıştırmıştım. İlk olarak, haritaya geçmemiş olan bir hava meydanı vardı. İkinci olarak, akaryakıt depolamak için kullanılan büyük sarnıçları hatırlıyorum. Bu gözetlemeyi ince bir bulut tabakası arasından yapmıştım. Uçuş yolumdan sapmıştım ve kesin yerimi bilmiyordum. Üçüncüsü ise, içersine birçok yapıtları alan büyükçe bir yerdi.

S.— *Yasaları çiğneyerek, Sovyetler Birliği havalarına tecavüz ettiğinizi inkâr etmiyorsunuz öyle mi?* C.— Hayır, inkâr etmiyorum.

S.— *Demek oluyor ki, yapılan hareket bir casusluk amacı gütmektedir?* C.— Öyle sanıyorum.

S.— *İlk soruşturma sırasında olduğu gibi, burada da, belirli noktalar üzerine geldiğinizde uçaktaki cihazları çalıştırdığınızı söylediniz.* C.— Haritada belirtilen ne ise, onu yaptım.

S.— *Bu cihazların ne gibi bir özelliği olduğunu bilmeden yaptınız öyle mi?* C.— Bu cihazları daha önce hiç görmemiştim.

S.— *Yani, aynı kolaylık ve rahatlıkla sırf size söylendi diye, uçaktaki her hangi bir kolu çekebilir ve belki de atom bombası bile atabilirdiniz öyle mi?* C.— Olabilirdi. Ne var ki, bu uçak o tip bombaları taşıyıp atabilecek cinsten bir uçak değildir.

U-2 Pilotu Powers'ın ailesi de duruşmada bulunmak üzere Moskova'ya gelmiş ve oğullarının yargılanışını izlemişlerdi...

S.— *Uçağınız roketle vurulduğu zaman, hangi yükseklikte bulunuyordunuz?* C.— Uçağın çıkabileceği en yüksek irtifada. Yaklaşık olarak 68,000 feet'de.

S.— *Vurma anındaki durumunuz ne idi?* C.— Henüz bir dönüş yapmıştım. Dönüşten sonra, bir dakikalık düz uçuş yapmaktaydım. İşte bu anda, boğuk bir patlama sesi işitir gibi oldum. Ses arka tarafımdan geliyor gibiydi. Arkamda turuncu renkli bir alev ya da ışık gibi birşey görebildim.

S.— *Uçağınızı nasıl terkettiniz?* C.— Düşmekte olan uçağın meydana getirdiği fiziki kuvetler dolayısıyle, pilot koltuğunu uçaktan fırlatan düzeni kullanamamıştım. Birden 30,000 feet'de olduğumu hatırladım ve koltuğun kullanılamıyacağını kavradım. Pilot yerinin üstünü açarak, beni koltuğa bağlıyan kayışları çözdüm. Gövdemin yarısı uçağın dışına sarkarken, diğer yarısı da merkezkaç kuvvetinin etkisiyle, pilot yeri içindeki uçuş aletlerinin bulunduğu ön tarafa doğru itilmiş bulunuyordu. Oksijen maskesini oksijen cihazına bağlıyan hortumu çözmeyi unutmuştum. İşte bu yüzden gövdemin yarısı içerde kalıyordu. Dışarı çıkabilmek için epey uğraşmam gerekmişti. Uçağı terkeder etmez, paraşütüm otomatik olarak açıldı. O anda 14,000 feet'de bulunuyordum.

S.— *Sovyetler Birliği toprakları içerisine mecburi iniş yapmanız gerektiğinde, size ne gibi bir direktif verilmişti. Uçağınızı ne yapacaktınız?* C.— Bana daha önceden, Sovyetler Birliği toprakları içerisine inmem kaçınılmaz bir zorunluluk haline geldiğinde, uçağın içerisinde bulunan özel düğmeler ve kollar vasıtasiyle, uçağı tahribederek parçalamam ve kaçmam bildirilmişti. Daha sonrada, (Kurtulma Malzemesi Çantası)ndan yararlanarak, en yakın sınır bölgesine yönelecektim..

S.— *Uçak, gereğinde tahrib edilmek üzere özel araçlarla donatılmıştı öyle mi?* C.— Evet, bana öyle söylenmişti.

S.—*Bu iş nasıl yapılacaktı? Yani, hiçbir iz bırakmadan uçağı tüm olarak ortadan kaldırmak?* C.— Düğmelere bastığında ne olabilirdi bilmiyorum. Bana yalnızca düğmelere basmam söylenmişti, hepsi o kadar.

GELECEK HAFTA

TÜRKİYE'DEKİ ÜSSÜN İÇYÜZÜ

141 ve 142. maddeler üzerine Anayasa Mahkemesi'nin kararı

ÇETİN ÖZEK

● Şahsen, 141 ve 142. maddelerin anayasaya aykırı olmadığı konusundaki Anayasa *Mahkemesi'nin temel görüşüne* iştirak etmemekle beraber sınırlı da olsa, anayasanın sosyalizme açık olduğunu, bilimsel araştırmaların suç teşkil etmeyeceğini ve toplumcu partilerin kurulabileceğini kabul etmek yine de ileri bir adımdır.

TÜRKİYE İşçi Partisi tarafından 1963 yılında, Ceza Kanunumuzun 141 ve 142. maddelerinin, anayasaya aykırılığı sebebiyle, iptali istenmişti. Anayasa Mahkemesi, söz konusu maddelerin anayasaya aykırı olmadığını 1965 yılında parlamento seçimlerinden kısa bir süre önce açıklamıştı. Kararın yayınlanabilmesi ise, 25 Temmuz 1967 tarihinde ancak gerçekleşebildi. Anayasa Mahkemesi baktığı dâvalarla ilgili kararları gerekçesi ile birlikte ve *Resmî Gazetede* açıklamak gibi bir yol izlerken, nedense 141 ve 142. maddelerle ilgili karar seçimlerden hemen önce ve gerekçesi henüz hazırlanmadan, radyolarla açıklandı. Belirli bir titizlik ve *acelecilik gösterildi. Bu konuda ne* gibi etkenlerin rol oynadığını bilmiyoruz. Yalnız bildiğimiz birşey var ki, anayasamızın 152. maddesi, **"Anayasa Mahkemesi kararları Resmi Gazete'de hemen yayınlanır"** demektedir, ve, iki yıllık bir süre **"hemen"** kavramını epeyce aşsa gerektir.

Uyuşmazlık üzerinde sonuca varıp, gerekçesini sonra sonuca uydurmak için çalışmak gibi mantık bilimine aykırı tutumlar, iki yıllık süre içinde Anayasa Mahkemesi üyelerinden bir kısmının görevden ayrılışı, bazılarının ölümü, gibi olaylar kararın hukuksal değerini *olumsuz yönde etkileyecek nedenlerdir.* Kararın açıklanmasında gösterilen acelecilik, yayınlanmasındaki ihmalcilik gibi uyumsuz ve çelişik tutum da hiç bir zaman için unutulmamak gerekir.

Ceza Kanunumuzun, kaynağını faşist rejimi korumak için faşistlerce çıkartılan 1926 tarihli **"Sulla difesa dello Stato"** adlı bir özel kanunda bulan 141 ve 142. maddeleri, bir toplumsal sınıfın diğer toplumsal sınıflar üzerinde egemenlik kurmak, toplumsal bir sınıfı yoketmek, memleket içinde var olan ekonomik ve toplumsal temel düzenleri *devirmek, devletin siyasal ve hukuksal düzenlerini* topyekûn ortadan kaldırmak için cemiyet kurulmasını ve propaganda yapılmasını cezalandırmaktadır. TİP, bu maddelerin anayasaya aykırılığını belirli *gerekçelerle ileri sürerken, Anayasa* Mahkemesi de görevi gereğince kuramsal sonuçlara varmak yerine, TİP'in gerekçelerini cevaplandırma gayreti içinde görüşlerini belirtmiştir. Kişisel değerlendirmeye girişmeden önce, TİP'in ve Anayasa Mahkemesinin görüşlerini gruplandırarak özetlemek yerinde olsa gerektir.

TİP iptal dilekçesinde, Kurtuluş Savaşı Türkiye'sinin emeği yüce değer bilen halkçı ideolojisinden hareketle, Anayasamızın demokratik, sosyal bir hukuk devleti kurmak amacında olduğunu ve bu nedenle de devrimci, çağdaş gelişime ulaşmak için tutuculuğu reddeden, bir anayasa olduğunu belirtmektedir. Buna göre, anayasamızın temel ilkeleri, siyasal ve toplumsal yapımızın diktacılığa karşı, toprak ağalarının, spekülasyoncuların, sömürücülerin egemenliklerini kabul etmeyen bir biçimde olmasını gerektirmektedir. Halbuki, 141, 142. *maddeler, İtalyan faşizminin faşist* doktrininin bir verisi olup, kurulu ekonomik, sosyal temel düzenlerin aynen sürdürülmesini amaç bilmekte ve bu konudaki değişiklik isteklerini suç saymaktadır. *Türkiye'nin* ortaçağ kalıntısı toplumsal yapısının değişmezliği ve değişmesinin gerekliliğinin düşünülemiyeceği, bu maddelerle ifade edilen anlamdır. Bu nitelikleri içinde, 141, 142. maddeler, tutucu, gerici, ortaçağın toprak rejimini sürdürücü, totaliter ve değişmeye karşı olan maddelerdir. Bu nitelikteki maddeler ise, Anayasanın temel ruhuna ve sosyal devlet, demokrasi, halkçılık eşitlik ilkelerine aykırı bir yapı taşımaktadır.

Anayasa ve sosyalizm

TİP'in ana hatları ile özetlenen bu görüşleri, Anayasa Mahkemesi'nce şu şekilde cevaplandırılmaktadır:

A. 141, 142. maddeler, toplumsal bir sınıfın diğer sınıflar üzerinde tahakkümünü kurmak için yapılan propagandayı ve kurulan cemiyetleri cezalandırmaktadır. Bu eylem, yani bir sınıfın diğer sınıflar üzerindeki üstünlüğünün kurulması, anayasanın 2. maddesindeki temel niteliklere aykırıdır. Bir sınıfın, diğer sınıflara *üstünlüğü, keder, tasa ve* kıvançta bütün milletin ortak oluşu ilkesini zedeleyecektir. Sınıfların birbirine zıt çıkarları millî bütünlüğü zedeleyecektir. Sınıf mücadelesi, bir boğuşma *durumuna gidecektir. Ayrıca, sınıf* çatışması millî mücadele ruhunu, ulusal egemenliği de zedeleyici niteliktedir. Sınıfsal üstünlük, insan hürriyetlerine, lâikliğe, Atatürk devrimlerine, sosyal adalet ve güvenliğe, hukuk devleti esaslarına, demokrasiye, cumhuriyetçiliğe de aykırıdır. Kaldı ki, anayasamızın 4. maddesi, egemenliğin millete ait olduğunu ve bir sınıfa devredilemiyeceğini de belirtmek suretiyle, sınıfsal üstünlüğü de reddetmiştir. Sınıfsal eşitliği belirten 12. madde de, 141, 142. maddenin anayasaya aykırı olmadığını kanıtlamaktadır.

B. Yine 141 ve 142. maddeler, top*lumsal bir sınıfı ortadan kaldırmaya ve* memleketin ekonomik ve toplumsal temel düzenlerinden birini devirmeye yönelen propagandayı ve bu amaçla kurulan cemiyetleri yasaklamaktadır. Anayasa Mahkemesi, bu yasakların amacını saptayabilmek için, 141, 142. maddeleri değiştiren değişik kanun gerekçelerine bakmanın gerektiğini belirtmekte ve bu konudaki muhtelif kanun gerekçelerinden parçalar aktararak bir sonuca varmaya çalışmaktadır. Mahkemenin vardığı sonuç şudur: **"Bu gerekçeler göstermektedir ki, söz konusu hükümlerin Ceza Kanunumuza alınmalarına sebep demokratik Anayasa rejimimizi, demokrasi esasları ile bağdaşmayan fikir akımlarına karşı korumaktır."** Varılan bu sonuç, yine Anayasa Mahkememize göre, faşizmin, ırkçılığın, komünizmin cezalandırılmasını gerektir*mektedir. Bu sonucun ışığında,* Anayasa Mahkememiz, Anayasamızın sosyalizmi kabul etmiş bir Anayasa olmadığını, sosyal devletin sosyalizm alanına girdiğini belirtmektedir. **Fakat, Anayasamızın temel *ilkelerini zedeleyici* nitelikte olmayan sosyalizmi de, Anayasa yasaklamış değildir.** Anayasa Mahkemesi, Anayasamızın hangi tür sosyalizme açık olduğunu saptamayı görevi dışında saymaktadır.

TİP maddelerin Anayasaya aykırılığını ileri sürerken, maddelerde yer alan deyimlerin anlam ve kapsamlarının kolay anlaşılamadığını, suç olmayan eylemlerin de *cezalandırılabildiğini* belirtmektedir. Maddenin ilk şeklinde bulunan ve toplumsal değişimlerin cebirle yapılması için kurulan cemiyet ve yapılan propagandaların cezalandırılmasını ge*rektiren, **cebir unsurunun** daha sonra* çıkartılması da, neyin cezalandırılıp neyin cezalandırılmıyacağı hususunu belirsiz bir duruma getirmiştir.. Bu durumda, cezalandırılan fiillerin kanunlarda önceden tarif edilmesini gerektiren, Anayasamızın 33. maddesinde yer almış bulunan, suçta kanunilik prensibi ihlâl edilmiş bulunmaktadır.

Anayasa Mahkemesi, bu görüşlerden de yana çıkmamaktadır. Anayasa Mahkemesi, önce, maddelerin kapsamının hiç bir tereddüde yer vermeyecek derecede açık olduğunu ileri sürmektedir. Madde de belirtilen hususların doktrin açısından muhtevalarının tesbit edilebileceği görüşünü Anayasa Mahkemesi ileri sürerken, aynı yazı ve *fiili, değişik bilim* adamlarının, profesörlerin değişik şekilde yorumlayarak, bilirkişi raporlarında ceza hukuku yönünden değişik sonuçlara vardıklarını unutmuş görülmektedir. *Nitekim, bu nedenle, Anayasa Mahkemesi* üyelerinden Şemsettin Akçaoğlu, maddeleri anayasaya aykırı bularak muhalefet şerhi vermiştir.

Niteliklerinin tesbiti ve tayini mümkün olan eylemlerin suç oldukları kanun hükümleri ile de tesbit edildiğinden, artık, suçta kanunilik kuralının ihlâlinden de, Anayasa Mahkemesine göre söz açılamaz. Cebir unsurunun bulunmayışı da, yine, suçta kanunilik kuralına aykırı bulunmamaktadır. Zira, sosyal sınıflar arasındaki dengenin değiştirilmesi zaten zora başvurmadan gerçekleştirilemez. Ayrıca, Anayasa Mahkemesine göre, *komünist sistem iktidara proletarya* ihtilâli ile gelmek ister. Demokratik yollardan iktidara gelse ve demokratik usullerle çalışsa bile, komünist doktrin iktidara geldikten sonra kendi düzenini kurmak için mutlaka zora başvurmak yolunu seçecektir. Bu düşünce ve mantık içinde, Anayasa Mahkemesi cebir unsurunun ayrıca aranmasına yer olmadığını ve cezalandırılan eylemlerin **"nefsinde"** cebrin mevcut sayılabileceğini kabul etmektedir.

Hak ve özgürlükler

TİP, dâva dilekçesinde, iptali istenilen maddelerin Anayasamızın kabul et*tiği bir takım hak ve özgürlüklerle* de bağdaşmadığını uzun ve derinlemesine açıklamalarla ortaya koymağa çalışmaktadır. Önce, 141, 142. maddelerin, faşist İtalyan hukuk sisteminden alınışı, *bu maddelerin faşistler tarafından* yaratılışı, faşist amaçlara hizmet eder nitelikte bulunduklarını gösterir. Faşist ideolojinin ve toplum düzeninin koruyucusu olan bir maddenin ise, anayasamızın kabul ettiği ileri, devrimci ve çağdaş özgürlük ve hak anlayışı ile bağdaşamıyacağı açıktır. Faşist düşünceye kesin olarak karşı olan anayasamız, 20. maddesinde düşünce özgürlüğünü, 21. maddesinde bilim, sanat ve öğrenme özgürlüğünü, 56 ve 57. maddelerinde temel hak ve hürriyetlerine sahip olan vatandaşların siyasî partiler şeklinde örgütlenme hak ve hürriyetlerini kabul etmiş bulunmaktadır. Yine Anayasamız, hak

YAZISIZ

ve özgürlüklerin sınırlanabilmesi için gerekli ölçüleri 11. maddesinde tesbit etmiş ve özgürlüklerin özüne hiç bir şekilde dokunulamıyacağını açıkça belirtmiştir. Halbuki 141, 142. maddeler, özellikle uygulamada, her gelişimci ve mevcut toplumsal düzenle çelişen düşünceyi cezalandıran nitelikte anlaşılmaktadır. Bilimsel ve objektif çalışmaların yazılması ve yabancı dillerden dilimize aktarılması durumunda da, bu bilimsel çalışmalar suç konusu olabilmektedir. 141, 142. maddeler, mevcut sınıf ve ekonomik düzenin değişmezliğini ilân etmek ve bu değişmezliğe karşı olan her eylemi suçlamakla, sadece mevcut düzenin sürdürülmesinden yana olan siyasî partilerin ve cemiyetlerin kurulmasına imkân bırakmaktadır. Toplumsal düzenin emek asasına göre yeniden biçimlenmesi gereğini kabul eden siyasal örgütlerin kurulması, 141. maddeyle engellenmiş olmaktadır. Toplumcu dünya görüşüne engel yaratılmaktadır. Bütün bu engeller, anayasanın kabul ettiği özgürlüklerin özünü ortadan kaldırdığı gibi, sadece belirli düşünce sistemlerini suç saydığından da, anayasamızın 12. maddesine aykırı olarak, vatandaşlar arasındaki eşitliği de ortadan kaldırmaktadır.

Anayasa Mahkemesi, bu konuda derinlemesine ve kuramsal temel noktalara inen araştırmalar yapmaksızın, temel prensiplere değinmeksizin, tamamiyle anayasa maddelerinin dar çerçevesi içinde kalarak, TİP'in ileri sürdüğü noktaları cevaplandırma gayretini göstermekte ve 141, 142. maddelerin özgürlüklere karşı olmadığını kanıtlamaya çalışmaktadır. Anayasa Mahkememize göre, önce, 141, 142. maddelerin faşist görüşün ifadesi olduğu kabul edilemez. Maddelerin, faşist kanunlarından alınması, faşist görüşün de birlikte getirildiği anlamını taşımaz. Her devlet, faşizm ve komünizm-marksizm karşısında kendisini korumak çabası içindedir. Devletin kendi temel düzen ve kuruluşunu savunması, toprak ağalığının ve istismarcı ekonominin savunulduğu anlamının çıkartılmasına imkân bırakmaz. Ayrıca aynı maddeler faşizmi de cezalandırmaktadır. Bu bakımdan 141, 142. maddelerin statükocu, engelleyici, tutucu oldukları söylenemez.

Yine Anayasa Mahkememize göre, komünizmin sınıf imtiyazı olduğunu, sınıf imtiyazlarını ise anayasamızın 12. maddesinin kabul etmediğini, bu bakımdan, 141, 142. maddelerin 12. maddeye aykırılığı şöyle dursun, onun koruyucusu bulunduğunu söylemektedir. Bu noktada Anayasa Mahkemesi, mevcut burjuva sınıfı üstünlüğünün anayasanın 12. maddesi ile nasıl bağdaştırılabileceğini ise incelemiş değildir. Anayasa Mahkemesine göre, düşünce özgürlüğü de sınırlıdır. Bu özgürlüğün de, kamu yararı, genel ahlâk, kamu düzeni, sosyal adalet ve millî güvenlik sebebi ile sınırlandırılabilmesi mümkündür. 141, 142 maddeler de, düşünce hürriyetine ve cemiyet kurma hürriyetine konulmuş sınırlardır.

Anayasa Mahkememiz, bilim ve öğrenme hürriyeti yönünden ise, önemli bir sonuca varmıştır: **"propaganda sınırına girmemek şartıyla her çeşit toplumcu bilimler ve bu açıdan anarşizm, komünizm üzerinde öğrenme, öğretme, açıklama, yayma ve araştırma yapılması bu maddelerdeki yasakların kapsamına girmez".** Propaganda ile bilimsel araştırma sınırını çizmek güç ise de, yine de Anayasa Mahkemesinin bu görüşünü, bilirkişi olarak rapor veren birçok bilim adamının suçlayıcı görüşlerinden daha ilerici ve gerçekçi olarak kabul etmek zorunluluğu mevcuttur.

Yine Anayasa Mahkemesi, komünist partilerin dışında, anayasanın temel ilkelerine aykırı olmayan her tür toplumcu partinin kurulabileceğini de kabul etmek suretiyle, 141, 142. maddelerin, siyasi parti kurma hürriyetini düzenleyen anayasanın 56. ve 57. maddelerine aykırı bulunmadığı görüşünü savunmaktadır. Netice olarak, Anayasa Mahkemesi, söz konusu maddelerle, anayasamızın temel hak ve özgürlükler sistemi arasında bir çelişmeyi kabul etmemektedir.

Bizim görüşümüz

Anayasa Mahkemesi'nin kararıyla ilgili görüşlerimizi belirtirken, genel olarak, hukuksal alanda ve dâvacı ile mahkemece üzerinde durulan noktalarla sınırlı kalmaya çalışacağız. Anayasa Mahkemesinin komünizm anlayışı konusundaki ilkel ve çok genel, temelsiz anlayışını, marksizmle komünizmi aynı anlamda kabul edişini, faşizmin gerçek anlamından habersizliğini, devletin korunması konusundaki sistemler ve tarihsel gelişim yönünden mevcut eksikliklerini v.b. nı eleştirecek değiliz. Sadece varılan sonuçlar ve izlenen metod üzerinde duracağız.

Önce şunu belirtmek gerekir ki, şahsen, 141, 142. maddelerin anayasaya aykırı olmadığı konusundaki Anayasa Mahkemesinin temel görüşüne iştirak etmemekle beraber, sınırlı da olsa anayasanın sosyalizme açık olduğunu, bilimsel araştırmaların suç teşkil etmeyeceğini ve toplumcu partilerin kurulabileceğini kabul eden Anayasa Mahkemesi yine de ileri bir adımın sebebi olmuştur. Hele günümüzde, koca koca mevkilerde bulunan kimseler, siyasal ve bilimsel sorumluluk duymaksızın, sosyalizmi tüm olarak inkâr ederlerken, toplumcu bir partiye oy verenleri aldatılmış kişiler olarak nitelerlerken, toplumculuğa karşı savaş çağrılarında bulunurlarken, Anayasa Mahkemesi'nin aksine görüşe varabilmesi, yine de kendisinin söz konusu çevrelerden ileride bir düşünce seviyesinde olduğunu göstermektedir.

Açık ve seçik değil...

Buna karşılık, Anayasa Mahkemesi, kesinlikten uzak, belirsiz bir takım kavramları da ortaya atmıştır. Örneğin, **"anayasa ilkeleri ile sınırlı sosyalizm", "propaganda niteliği taşımayan bilimsel araştırma"** v.s. kavramlarının açık ve seçik olmadığı bir gerçektir. Bu nedenle, Anayasa Mahkemesi'nden, hiç değilse uygulamadaki değişik ölçüleri bir kritere bağlayacak sonuçlara varması beklenirken, belki de kavramları daha da muğlaklaştıran bir takım esasların kabul edilmiş bulunduğunu görüyoruz. Bu kaypak sınırlar içinde, yine bir çok bilim ve düşünce adamının, birçok kişinin eylemleri yüzünden yasak sınırları içine sokulabilmesi mümkün olabilecektir.

Kanımızca, Anayasa Mahkemesi'nin, temelden iki kusurlu davranışı vardır. Birincisi, Anayasa Mahkemesi'nin, sorunu bir bütün, bir hürriyet sorunu olarak ele almayışının sonucu olarak, prensiplere varıp, o prensiplerin ışığında sorunu aydınlatmak yolunu seçmeyişidir. Bu nedenlerdir ki, Anayasa Mahkemesi esas itibariyle, 141, 142. maddelerin, yasak edilen amaçlara yönelmiş eylemleri değil ve fakat düşünceyi cezalandırdığını gözden kaçırmıştır. Sonuçta da, bir düşüncenin, eyleme dönüşmediği halde, cezalandırılabilmesinin mümkün olup olamıyacağını inceleyeceği, incelemesi gerekeceği yerde bu düşüncelerin muhtevasının teşkil eden sistemlerin Anayasamızın temel yapısına aykırı olup olmadığını incelemek yolunu tutmuştur. Örneğin, sınıf üstünlüğü fikrinin açıklanmasının suç sayılmasının olumsuzluğunu inceleyeceğine, gerçekleşmiş sınıf üstünlüğünün anayasaya aykırılığını kanıtlamaya kalkışmıştır. Halbuki, anayasa tartışılmaz, aksi ileri sürülemez ve cumhuriyetçilik ilkesi hariç değiştirilemez bir tabu değildir. Bu nedenle, anayasanın kabul etmediği bir düşüncenin salt açıklanmasının mümkün olup olmadığı tartışılmak gerekirdi. Çünkü, 141, 142. maddenin cezalandırdığı husus bu biçimdeki düşüncedir. Anayasa Mahkemesi ise ters bir tutumla, düşüncenin açıklanması hakkını bir yana bırakarak, düşüncenin muhtevası ile anayasa hükümleri arasındaki, uygunluğu veya zıtlığı incelemek yolunu tutmuştur. Anayasaya aykırı bir düzenin, anayasaya aykırı usullerle kurulması için girişilen eylem suç olabilir. Fakat, anayasaya aykırı düşüncenin açıklanması suç mudur? Bu konuya mahkeme cevap vermemektedir. Diğer yandan da, Anayasal düzen ve ilkeler değişmez birer gerçek olarak kabul edilerek, tutucu bir sonuca varılmaktadır

Anayasa Mahkemesinin ikinci temel hatası da, zannımızca, anayasa teorisi ile, toplumsal gerçeği birbirine karıştırmasıdır. Anayasa Mahkemesi, sosyal hak, eşitlik, lâiklik, demokrasi, sınıfsal ayrıcalıksızlık ilkeleri anayasada yer aldı diye, bunların gerçekte de var olduğunu kabul edermiş gibi gözükmektedir. Bu nedenle de, bir takım düşüncelerin söz konusu ilkelere zarar vereceğini ileri sürmektedir. Kıvancın yurttaşın azınlığına, tasanın çoğunluğa düştüğü bir ülkede, tasa ve kıvançta ortaklık; bir bakanın büyük kapitalistleri solcu akımlara karşı savaşa çağırdığı, yani burjuva sınıfının hakimiyetinin sürdürülmesi için savaş çağrısında bulunduğu bir ülkede, sınıfsal eşitlikten nasıl söz açılabilir? Ama, Anayasa Mahkemesi, bu temel ilkelerin hepsini gerçekleşmiş olarak kabul edince, doğal olarak, toplumsal ve ekonomik yapıdaki değişimci akımların, gerçekte bu temel ilkelerin gerçekleştirilmesi amacına yöneldiğini görmeyerek, anayasaya uygun sandığı mevcut düzeni yıkıcı olduklarını kabul etmektedir. Bu arada da, esas mevcut düzenin anayasal ilkelere aykırı olduğunu gözden kaçırmaktadır.

NOT: Türkiye İşçi Partisi'nin 141 ve 142. maddelerin iptali için açtığı dâvanın reddine, Anayasa Mahkemesi'nde Lütfi Akadlı, Rıfat Göksu, Cemalettin Köseoğlu, Asım Erkan, Şemsettin Akçaoğlu, İbrahim Senil, A. Şeref Hocaoğlu, Salim Başol, Celâlettin Kurelman, Hakkı Ketenoğlu, Sait Koçak, Ahmet Akar, Muhittin Gürün, Lütfi Ömerbaş ve Ekrem Tüzemen tarafından karar verilmiştir. Ancak üyelerden Şemsettin Akçaoğlu, Celâlettin Kurelman, Sait Koçak, Muhittin Gürün, İbrahim Senil ve Hakkı Ketenoğlu, çeşitli nedenlerle gerekçeye muhalefet şerhleri vermişlerdir.

Gelecek hafta:

DÜŞÜNCE ÖZGÜRLÜĞÜ AÇISINDAN
141 - 142 MADDELER

Gülünç deliller ileri sürülerek gözaltına alınan Aziz Nesin, 4 Temmuz günü Emniyet Müdürlüğü'nden Adliyeye götürülüyor

"Dünya çapındaki Türk yazarı AZİZ NESİN, bu yazı serisinde, gözaltında ve polis sorgusunda geçirdiği otuzaltı saatı bütün ayrıntılarıyla kaleme alarak polis terörünü belgelemektedir. Anlatılanlar, ya dağrudan, ya dolaylı olarak pek çok kimseyi ilgilendirmektedir."

OTUZALTI SAAT GÖZALTI VE POLİS SORGUSU

AZİZ NESİN

OLAYIN üstünden yirmibeş gün geçti. Yazmak için, özellikle zaman geçsin istedim, bekledim. Çünkü olayı anlatırken, kişisel duygularıma kapılmak, yapılan baskının etkisinde kalmak istemedim. Elimden geldiğince, yansız kalarak, polisçe gözaltında tutulduğum ve sürekli sorguya çekildiğim saatleri bütün ayrıntılarıyla anlatacağım. Otuzaltı saat poliste gözaltında kalmak ve yedibuçuk saat sürekli sorguya çekilmek, bizdeki biçimsel demokraside, olağanüstü bir olay sayılmaz; bundan çok daha kötü olaylar olağandır. Ancak, bir özelliği olan, polislerin evimi arama, kitap ve yazılarımı alma, beni gözaltında tutma olayının, en küçük ayrıntılarının bile öğrenilmesinde pek çokları için yarar olduğu düşüncesinde olduğumdan bunları yazmayı gereksindim. Anlatacaklarım ya doğrudan, ya dolaylı olarak çok kimseyi ilgilendirmektedir.

Sondan başlıyorum

Son birkaç gündür polisin yaptıklarını anlatarak başlıyacağım yazıma.

Polisin evimi arama olayından çok önce, başka bir eve taşınacaktım. Çünkü, kitaplarım oturmakta olduğum eve sığmıyordu, kitaplarımı, dosyalarımı sıralıyamıyordum. (Polisler de aramaya geldiklerinde durumu gördüler.)

Polisin evimdeki aramasından bir ay önce, oturduğum evden ikiyüz metre ötede başka bir ev tutmuş, ama kitaplarımı taşıyamamıştım. Gözaltından çıktıktan bir hafta sonra yeni eve taşındım.

Benim başka bir eve taşınmam ne önemli, ne de gizli kapaklı bir iştir. Şimdi olanlara bakınız. Beni tanıyan, tanımayan, az tanıyan komşulara, polisler gidip sormaktadırlar:

— Aziz Nesin, nereye taşındı, biliyor musunuz?

Benim taşındığım evi öğrenmek ne polis, ne başkaları için, hiç de zor değildir. Postane bilir, karakol bilir, muhtar bilir, bütün arkadaşlarım bilir. Yalnız polis mi bilmez? Hayır, polis hepsinden önce ve hepsinden iyi bilir. Öyleyse, niçin kapı kapı dolaşıp ona buna sorar? Cevabını biraz sonra öğreneceksiniz.

İki küçük oğlum var, biri on, biri onbir yaşında. Bana şöyle diyorlar:

— Baba, Doktor F. Bey'in kızı diyor ki, babasına polisler gelip, senin nereye taşındığını soruyorlarmış. Babası, söyleyelim mi, bir sakınca var mı, diye soruyormuş.

Artık çoluğun çocuğun ağzında. İşte, polisin istediği de budur. Beni, konu-komşuya, bakkala çakkala, bütün çevreme, gizli işler yapan, yeraltı ve yasadışı işler ardında koşan, tehlikeli biri diye tanıtmak. Böylece beni çevremden ayırmak, soyutlamak, yalnız bırakmak. Bunu da daha da genişletirseniz, sonucu, işsiz kalmak, yazı yazacak gazete bulamamak, oyun sahneye koyacak tiyatro bulamamaktır. Bu görünmez polis baskısını, bazı insanlar bilerek bilmeyerek kendiliklerinden, daha da genişletirler. Örneğin, şöyle böyle tanıdığım birisi, yolda, dolmuşta, vapurda görür, bir selâmdan sonra anlamlı, anlamlı - ya da çok anlamsız - sırıtarak şöyle der:

— Biz biliyorduk ama söylemedik... Polis dün sabah gelip sordu sizi, nereye taşındı diye... Bilmiyorum, dedim. Oysa biliyorum yeni evinizi...

Bir de böyle gösteriler vardır.

Eski bir olay

Sanırım 1958 yılıydı. Ankara'ya gitmiştim. Bir hafta Çetin Altan'ın evinde konuk kaldım. Ben evde olmadığım zamanlar, tanıdığı tanımadığı komşuları eve gelip Çetin Altan'a şöyle diyorlarmış:

— Sizin evde kimin kaldığını biliyoruz... Biliyoruz ama, bize ne, polis gelip gidip sordukça, söylemiyoruz.

İnsanı çevresinden soyutlamak, yalnız bırakmak, tedirgin etmek, eski bir polis taktiğidir. Bu gizli işkence dayanılır gibi değildir. Ama biz dayanırız, dayanmasını biliriz. Çünkü bu yurt, halkı için çalışanların, ona bir değer katmaya uğraşanların, yani bizimdir.

Polis sorgusunda yapılan baskıyı, bana sövdüklerini anlatan, Başbakan'a Açık Mektup başlıklı yazıma karşı, Orhan Seyfi Orhon, Son Havadis'te «Şükretsin» başlıklı bir yazı yazdı. Yani bana yapılanlara şükretmeliymişim, azmış bile... Orhan Seyfi Orhon, galiba beni babasının çiftliğinde çanakyalayıcı bir asalak sanıyor. Ben, hiç çıkarsız, ama bütün köklerimle bağlı olduğum yurdumda yaşıyorum. Aleyhime çok yazanlar oldu. Ama hiç biri, bu yaşlı şairinki kadar gücüme gitmedi. Yaşına, başına, şairliğine yazıklar olsun...

Polisler geliyor

4 Temmuz, Salı... Sabah, altıda uyandım. Altıbuçukta banyoya gitmiştim. Banyonun kapısı vuruldu. Kapıyı araladım. Karım,

— Polisler geldi... dedi.

Polislerin geleceğini, evimi arayacaklarını biliyordum. Şimdi bu sözümü okuyan bazı siyasi polisler şöyle diyecekler:

— Hiç suçlu olmasa, polisin evine gelip arama yapacağından kuşkulanır mı? Demek ki suçlu...

Bu, polis kafasının mantığıdır.

Polisin yakında birgün, evimde arama yapacağını şurdan biliyordum:

Beş altı ay önce pasaport istedim. Verilmedi. Sonra, Asya-Afrika Yazarlar Birliği'nden Kahire'ye çağrı telgrafı geldi. Bu telgraf gelince, bana pasaport verildi. Ve ertesi gün, mahkemeden beni arama kararı çıkartmışlar. Üzerimde, kendilerince önemli ve gizli belgeler çıkacağını sanıyorlardı. Bu normal bir gümrük araması değildi. Çünkü, gümrük araması için mahkeme kararı gerekmez.

Son dış geziden gelişimde de, gümrükte, ikibuçuk saat süren olağanüstü bir aramaya uğradım. Polisten bir işaret aldıkları pek belli olan gümrükçüler, sorum'dan kurtulmak için, neyim varsa aldılar; çocuklarıma aldığım hediye oyuncak fimleri, Haldun Taner'in Bakû'de çekilmiş resimlerini, not defterimi, yazılarımı bile... Gümrükçünün, insanın kendi fotoğrafını, not defterini aldığı nerde görülmüş?

Bütün bunlar, yakında evimin de aranacağının işaretleriydi. Bazı arkadaşlarıma, bunu söylemiştim. Ama evimden hiç bir kitabımı, hiç bir yazımı, başka bir yere götürmek gereğini duymadım. Evimde, Hükûmet kararnameleriyle yasaklanmış bazı kitaplar olabilir. Olacaktır da... Ben, bunları okumak, öğrenmek zorundayım. Yalnız ben değil, her aydın okumak zorundadır. Şuna inanıyorum: Başbakanın, Bakanların, herhangi profesörün, yazarın, aydının evi aransa, bu türlü kararnamelerle yasaklanmış kitaplar bulunacaktır.

Karımın verdiği haber üzerine yüzümü bile yıkamadan banyodan çıktım.

Eve, yedi polis girmişti. Bazısı, kapıları tutmuştu. Gürültüden çocuklarım uyanmış, şaşırmış, bakınıyorlardı.

Çalışma odama girdim. Bir polis,

— **Evinizi arayacağız...** dedi.

Mahkeme kararını okudu.

— **Buyrun, arayın...**

İkisi dışarda, yani salonda bekliyor, karımı ve çocuklarımı gözlüyor, beşi de kitaplarımı karıştırıyordu. Onlardan birini tanıdım; Kahire'ye giderken, hava alanında bavulumu arayandı.

Kesecekmişiz!

Üşüştüler, kitapların, dosyaların, notların, yazıların, kağıtların üzerine.

İçlerinden birine,

— **Müsaade eder misiniz, çocuklarım dışarı çıksınlar,** dedim, **onların yanında bu arama-tarama iyi olmuyor.**

Cevap:

— **Hayır, olmaz... Çıkamazlar. Evde bulunacaklar...**

Söyledim, iki küçük oğlumun biri on, biri onbir yaşında.

İki büyük çocuğum da, bu yaşlarda ve daha küçük yaşlardayken, yine polisler birçok kere evimi aramışlardı. O yaşlarda çocuklarda, bu aramaların nasıl yıkıntı yaptığını bilirim.

Onlar aramaktaydı.

— **Yüzümü yıkayabilir miyim?** dedim.

— **Banyodan çıkmadınız mı?**

— **Evet ama, siz gelince, yüzümü yıkamadan çıkmıştım banyodan.**

— **Banyoda olduğunuzu hanımınız söyledi.**

Yüzümü yıkamak da bir sorun.

— **Bakınız yüzüme, yıkanmış mı?** dedim.

Banyoya gittim. Kapıda polis. Yüzümü yıkadım. Döndüm odaya.

Dut yaprakları üzerinde ipek böceği tırtıllarını gördünüz mü hiç? Beş polis, kitap dolu odamı aralarında bölüşmüş, kitaplar üstüne üşüşmüşler. Onları, dut yaprakları üstündeki ipek böceği tırtıllarına benzetiyorum.

Evimi aramaya gelen yedi polisten altısı, hiç bir kaba davranışta bulunmadı. Onlar ararken, ben odada oturuyordum. Kendilerince gerekli buldukları kitap, dosya, yazı ve notlarımı, boşalttıkları bavullarıma dolduruyorlardı. Aramaya başlayalı bir saati geçmiş, ama kitapların onda birini bile tarayamamışlardı. Kendilerine gerçekten yardım etmek istedim.

— **Ne aradığınızı söylerseniz, kolaylık olsun diye yerini gösteririm size.**

Hava alanında da beni aramış olan,

— **Polis ne alacağını bilir!** dedi.

Sesimi çıkarmadım. Tartışmak boşuna. Ama şimdi söyleyeyim: Polis ne alacağını bilmez. Bilse, benim hikâye, roman, oyun notlarımı, müsvettelerimi, kitap olarak basılmak üzere hazırlanmış yazılarımı alıp gitmezdi.

Arama sırasında, ondan sonra, kendiliğimden hiçbişey söylemedim.

Nâzım Hikmet'in biyografisini hazırlıyorum, şimdiyedek bu konuda yedi dosya dolusu not tuttum. Hava alanında da beni aramış olan, bu dosyaları bulup okuyunca,

— **Bir de beyler, Nâzım Hikmet komünist değil derler...** dedi.

— **Öyle bişey söyleyeni bilmiyorum,** dedim, **kendisi komünist olduğunu söylüyor. Ben de, Nâzım Hikmet komünist değil demedim.**

— **Söylüyorlar...** dedi.

Masamın üstünde Lenin'in yabancı dilde kitapları var. Bunlardan birini alıp, adını okudular: **«Dünya İşçileri Birleşiniz!»**

Hava alanında da beni aramış olan,

— **Birleşsinler de bizi kessinler...** dedi.

Sesimi çıkarmadım.

Öbürleri, güleryüzlü, benimle konuşuyorlar:

— **Aziz Bey, evinizi eskiden arayan polislerle şimdikiler arasında fark var mı?**

— **Var, diyorum, eskiden, babamın sakallı resmini, Lenin'in resmi sanıp almaya kalkmışlardı. Şimdi polis daha anlayışlı. Ama sonuç değişmiyor, hep aynı...**

Hava alanında da beni aramış olan polis, bir dosyada eski Türkçe yazılmış bir notumu, öbürlerine okuyor. Aşağı yukarı şöyle bişey:

«Eskiden Emniyet Müdürlüğünde siyasi polis, öztürkçe yazan ve konuşanları, komünist sayardı, ama şimdi polis de öztürkçe kullanmaya başladı.»

Bu notun benim olmadığını, herhangi bir gazete ya da dergiden aktardığımı söylüyorum.

— **Öztürkçeymiş...** diyor, **oğlum da kullanmıyor öztürkçe... Kim anlıyor bu öztürkçeyi?...**

Polislerden biri, Mustafa Kemal'in Kurtuluş Savaşı sırasında çekilmiş, kalpaklı, çerçeve içindeki camlı resmini alıp bana gösteriyor:

— **Aziz Bey, Atatürk'ün niçin başka resmi değil de bu?.. Bu daha güzel resmi mi?**

Bunu soranın, kendince anlamlı bir soruşu var.

— **Ne demek istediğinizi anlıyorum. Bu resimde Mustafa Kemal'in Lenin'e benzediği dedikodusunu anlatmak istiyorsunuz. Beyefendi, Büyük adamlar başkalarına benzerse, büyük adam olamazlar. Mustafa Kemal, Lenin'e benzemez, benzemek de istemez. Benzerse küçülür. Lenin de öyle... Mustafa Kemal, Mustafa Kemal'dir, Lenin de Lenin...**

Odamda Atatürk'ün başka resimleri de var, ama o resim üzerinde duruyor.

Saat onbirde arama bitiyor. Demek, dört saat aramışlar. Kendilerince gerekli bulduklarını, bir listeye yazıp, sanırım altı ya da beş bavula dolduruyorlar.

Gerçekten kibar davranıyorlar.

— **Affedersiniz Aziz Bey, usûl gereğince elbiselerinizi de, üstünüzü de arayacağız...**

— **Buyrun arayın...**

Alışmışlar artık

Arıyorlar. Öbür odalar, çocuklarımın kitap dolabı, yatak odası da aranıyor.

Şimdi zabıt tutulacak. Bana soruyorlar:

— **Bir zararınız var mı Aziz Bey?..**

Odamın, kitaplarımın, dosyalarımın haline bakıyorum. Sanki on derece yatay ve dikey deprem olmuş gibi... Her dosyamı, her rafı düzenlemek için günlerimi vermişim.

— **Normalin dışında bir zarar yok,** diyorum.

Zabta öyle yazıyorlar: **«Normalin dışında bir zararım olmadığını...»**

Zapt, onlar, ben ve eşim imzalıyoruz.

— **Giyinin Aziz Bey, gideceğiz...**

— **Tıraş olabilir miyim?**

Biraz duraksadıktan sonra,

— **Peki...** diyor.

Bahçe kapısında, telsizli büyük polis arabasını, evin çocukları merakla çevirmişler. Bu olay, onlar için hayatları boyunca unutamıyacakları bir anı olacaktır. Bavullar arabada. Polislerden üçü ayrı gitmiş. Geriye kalanlarla ben arabadayız. Konuşuyoruz. Soruyorum:

— **Niçin çocuklarımın sokağa çıkmasına müsaade etmediniz? Nasıl bir sakıncası vardı? Bu aramanın çocukların üzerinde etkisi kötü oluyor.**

Biri, kibarca cevap veriyor:

— **Tecrübelerimiz var Aziz Bey, dışarı çıkınca, gazetelere telefon ediyorlar.**

— **Bunu söyleseydiniz, iki üç gün bile gazetelere haber verdirmezdim.**

Düşünüyorum, gazetelere haber verilse ne olur? Ama sonradan anlıyorum; polis kendisi gazetelere meğer yalan haberler yayacakmış...

Çok merak ettiğim ve ilerde yazacağım bir roman için bana gerekli olan bir konuyu soruyorum:

— **Bu aramalarda siz neler duyuyorsunuz acaba? Tanımadığınız, bilmediğiniz bir eve ilk gidiyorsunuz? Sizin için sürpriz oluyor mu? Nasıl bir ruh haliniz var, çok merak ediyorum.**

Sempatik polis,

— **Biz artık alıştık,** diyor, **bir yazarın evinde nelerle karşılaşacağımızı aşağıyukarı önceden biliyoruz. Elbette sizin evinizde kitap olur, çok olur, şaşmıyoruz...**

Merak ettiğim bişey daha var, soruyorum:

— **Siyasi polis genellikle muhalifleri izler, arar, onlar için rapor verir. Sonra, birgün o muhalif, iktidara geçer, bu sefer onun emriyle, eskiden iktidarda ama şimdi muhalefette olanı izler, evini arar, onun için rapor verir. Bunlar gazetelere de geçmiştir. Örneğin Kâzım Karabekir için, Celâl Bayar, İnönü, daha birçokları için böyle olmuştur. Yani, işinizi inanarak mı, yoksa yapılması gerekli diye mi yapıyorsunuz? Herhalde zor bir iş... Ruh haliniz nedir? İnanarak mı yapıyorsunuz bu işleri?**

Sempatik polis kesin bişey söyleyemediği için, şöyle diyorum:

— **Birgün Türkiye'nin kesinlikle sosyalist bir ülke olacağına inanıyorum. Ama, o günleri göremiyeceğim, sanırım. Sosyalistler iktidara gelince, siz yine bu görevleri nasıl yapabileceksiniz?**

Esprili bir cevap veriyor:

— **O zamana kadar biz de olmıyacağımıza göre...**

— **Evimi aradınız, kitaplarımı, yazılarımı aradınız. Şimdi hemen sizin arkanızdan yedi polis daha gelse de, bir arama daha yapsa, sizin aldığınız kadar daha kitap alabilir.**

Sempatik polis,

— **Evet, doğru...** diyor.

Dahası, aynı polisler, hemen şimdi dönüp bir arama daha yapsalar, bir bu kadar daha kitap alacaklardır. Bu durum, üçdört sefer tekrarlanabilir. Bu sözümle, ellerine her ne geçtiyse onları aldıklarını anlatmak istiyorum. Bugün de evimde yeni bir arama yapılsa, durum aynıdır.

Harem araba vapuru iskelesine geliyoruz. Bu yeni yolu ilk görüyorum.

— **Teşekkür ederim, sayenizde bu yeni yolu da görmüş oldum.**

Arabayla Sirkeci Gümrüğüne gidiyoruz. Orda alakonan kitap ve başka eşyalarımı da almak için ondörde kadar bekliyoruz. Ondört otuzda İstanbul Emniyet Müdürlüğündeyim. O zamana kadar birkaç kez, yemek isteyip istemediğimi sormuşlardı. İstemedim. Çay rica ettim. Geldi. Parasını verdirmediler. Daha sonra içtiğim çayları da polisler ısmarladı.

Gelecek yazı:

YEDİBUÇUK SAAT SORGU

«Harbe giden mektepli»

HAYIR, içeriğin yoğunluğu ya da teknik üstünlükten gelmiyor «Harbe Giden Mektepli»nin gücü. Bana kalırsa Okucava'yı da, romanı da kurtaran çok kullandığımız bir sözcük: Bakış. Okucava artistik **bakışı savaş alanına yerleştirirken, Ostrovski'nin de Simonof'un da, hatta Şolohov'un da hayli hoşlandıkları gele**neksel **hava'dan ayrılıyor. İyice parçalıyor anti-faşist romanın** şematik **yöntemini. Gece gündüz kahramanlıklar tasarlamıyor bu "mektepli", tam tersi: Eve dönmek istiyor. Okuldan savaş alanına. Ne yaman uyuşmazlık. Akıl da, beden de** ortam **değiştirmiştir hızla. Önceden edinilmiş kategorik düşüncenin** görünüşleri **değil bize sunulan; hayatın, insan ve nesnenin gerçek** varoluş **biçimleri.**

Kahraman denemez "mektepli"**ye. Tipiklik yönünden değil ama, yüklendiği bireysel** ödev **ve varoluşunun** anlamı **yönünden. Payına düşeni yapar: Bataryanın bir eridir. Henüz bedeniyle sevişmemiş bir çocuk. Savaş ve ölüm üzerindeki bütün bilgisi** nutuklara **dayanıyor. Ama durmadan öğreniyor "mektepli", hem de orda, tam ortasında savaşın. Derslerine kayıtsız mı diyeceksiniz. Tam tersi: Çok çalışıyor. Kayıtsızlık gibi görünen, davranışındaki o çocukça "humour" dur. Başka türlüsü elinden gelmiyor, ne yapsın?** Çocuk **çünkü.**

Savaş gerçeğine bu türlü bakış "Harbe Giden Mektepli" yi geleneksel Sovyet romanının ister istemez dışında bırakıyor. Sadece "idealization" yönünden değil, teknik ve dil yönünden de. Saptadığımız şudur ilkin:

Destansılık **yerini yumuşak bir hüzne bırakmıştır. Trajik abartılmış durumlarla sunulmuyor, Okucava** olağanlığın **içinde yakalıyor onu, ölüm "hızı kesilmiş, hemen hemen öldürmeyecek bir kurşunla" ya da cepten çıkan bir kaşıkla yansıyor bilincimize. Ve katılaşıyor hemen. Büyük kitle sahnelerinden kaçınılmış olmasının nedeni de bu sanıyorum.**

Elbet dil de başka türlü kullanılıyor. Yalın, kesin ve buruk Retoriğin burada ancak destansılıkla uyuşabileceğini biliyor Okucava. Sanki şöyle diyor kendine: Aman yalın ol. Düşünceleri **değil** görüngüleri **anlatıyorsun.** Çözümleme **değil yaptığın,** betimleme. **Romanın bütünlükten yoksun** fragmanlar **halinde gelişmesinin ve sunulmasının nedeni de bu: Görüngülerin betimlenmesi.**

Okucava'da bir şair tavrı var. Şairmiş zaten. "Harbe Giden Mektepli" özel bir bakışın ürünü olduğu, gerçeği, belirleyici **niteliğini bozmadan başka bir gözle görüp sunabildiği için önemli. Resmi edebiyatın ilkelerini de, yöntemini de bir yana koymuş. İşte tek küçümseyici yanı. Toplatılmasının nedeni de budur belki. Yoksa ne savaşı, ne de Sovyet insanının kahramanlığını küçümsüyor.**

Gelecekteki Sovyet romanına çevrik bir parıltı "Harbe Giden Mektepli", bir umut. Bir başyapıt değil yoksa.

Ahmet OKTAY

Hindistan'da da Batı'cı düzen çöküyor

■ *Kongre Partisi, eyaletlerde kontrolu kaybediyor. Olaylar Hindistan'ı kaosa veya solcu bir iktidara götürüyor...*

HALÛK TANSUĞ

HİNDİSTAN, batı'lı büyük kapitalist devletler'e göre, içerden yıkılma tehlikesiyle karşı karşıya... Başka deyimle, Batı'nın bu Güneydoğu Asya ülkesinde kurduğu ve devamını arzuladığı nizam, çöküntü halinde... Batı'lı kapitalistlerin benimsedikleri demokratik sistem, parlamanter yollardan, Hindistan'ı ya kaosa (mutlak keşmekeşe) veya solcu bir iktidara götürecek gibi...

Merkezi hükümeti elinde tutan Kongre Partisi, eyaletlerde iktidarı kaybediyor. Bazı bölgelerde, eyalet meclislerini (dolayısıyla eyalet hükümetlerini), solcu partiler (hattâ komünistler) kazanıyorlar. *Fakat* çoğunlukla, koyu sağcı unsurlar (bazen ılımlı Sosyalist'lerle işbirliği kurup), ekseriyeti Kongre Partisi *elinden alıyorlar.*

Kısacası, Yeni Delhi'deki federal merkezi hükümet, Kongre Partisi Başkanı ve Nehru'nun *kızı İndira Gandi tarafından yö*netilirken; eyaletlerin çoğunluğu, muhalif grupların kontroluna geçiyor.

Bugün, Hindistan nüfusunun üçte ikisinden fazlası (472 milyondan 300 milyonu) ve Hindistan birliğine dahil 17 eyaletten 9'u, merkezi hükümete muhalif partiler idaresindedir.

Hindistan'ın en büyük eyaleti Madya Pradesh'de (yüz ölçümü 300.000 kilometre kare), ılımlı sosyalistlerin desteğini sağlamış sağcı bir parti iktidardadır.

Hindistan'ın en kalabalık eyaleti Uttar Pradesh'de (nüfusu 77 milyon), koyu sağcı ve milliyetçi bir parti, yine ılımlı sosyalistler yardımıyla geçen şubatta iktidarı Kongre Partisi'nden devralmıştır.

Bengal eyaletinde, Çin taraftarı Komünist unsurlar ağır basmaktadırlar. Herhangi bir genel seçimde, bu müfrit solcuların ekseriyeti sağlama ihtimalleri çok kuvvetlidir.

Böylece görülüyor ki, Hindistan'ı 1950 yılında kazandığı istiklâlden bu yana idare edegelmiş bulunan Kongre Partisi, fiilen dağılma durumundadır.

Kongre Partisi'nden boşalan yerleri, genellikle koyu sağcı partiler doldurmaktadır. Bazı hallerde, iktidar yolunda, sağcı partileri ılımlı sosyalist partiler desteklemektedirler. Bazı hallerde ise, iktidarı doğrudan doğruya koyu sosyalistler almaktadır.

Ancak, 20 yıla yakın süren iktidarı sırasında Kongre Partisi (Gandi'lere ve Nehru'lara rağmen) ne kadar pasif bir politika gütmüşse, şimdi idareyi Kongre Partisi elinden alan sağcı partiler de benzer bir atalet içersinde yüzüyorlar. Bu sağcı partiler, isimden başka, Hindistan'da hiç bir şeyi değiştireceğe benzemiyorlar.

Rüşvet ve suistimal her geçen gün daha yaygınlaşmaktadır. Açlık, tüm Hint yarımadasında, kol gezmektedir. Kıtlıktan ve hastalıktan her gün ölenlerin cesetleri, sabahları sokaklardan toplanmaktadır. Kolera, Hindistan'ın her şehrinde ve her mahallesinde, hazır ve nazırdır. Karaborsacılık, belirli bir meslek haline gelmiştir. Kırtasiyecilik, dünya rekorları kırmaktadır. Politikacılar arasında parti değiştirip menfaat sağlama oyunları, olağan olaylardandır. Hindistan'ın muhtelif bölgelerinde, gerilla (çetecilik) faaliyeti, kendini göstermeye başlamıştır. V.s.

Oysa, Hindistan, kapitalizm ve sosyalizm mücadelesi açısından dünyada mevcut iki hayati

HİNTLİ ÇOCUK
(Batının günahı!)

DIŞ YORUM

PYRRHUS ZAFERİ!

Hüseyin BAŞ

İSRAİL Ortadoğu'da, Arap halklarının emperyalizme karş *her çıkışını engellemeye çalışmıştır. Örneğin,* Mısır İngiliz lerle Amerikalılar tarafından Nuri Sait aracılığıyla kotarıla Bağdat Paktı'na karşı çıktığında, Çekoslovakya'dan silâh sat alarak batılı monopolde gedik açtığı için İsrail'in saldırısın uğramıştır.

Ürdün'de milliyetçi bir hükümetin kurulması da, İsrail ve efendilerini kızdırmış, olay İsrail'in Ürdün'e saldırısıyla cezalandırılmıştır. 1956'de Mısır Süveyş'i millileştirerek emperyalist monopollerinin kalelerinden birini yerle bir ettiğinde, İsrail emperyalistlerle açıkça düzen kurarak üçlü saldırıya gönüllü olarak katılmıştır.

İsrail'in Birleşik Amerika Başkanı Truman'ın türlü ayak oyunu ve yoksul ülkelere baskısıyla zorla kabul edildiği Birleşmiş Milletler'deki davranışları da sürekli bir biçimde emperyalistlerin dümensuyunda seyretmiştir.

Böylece İsrail, Birleşmiş Milletler'e kabulünden bu yana emperyalistlerle birlikte Cezayir'in kurtuluşuna karşı durmuş, Cezayir milliyetçilerine ve onları destekleyen ilerici Fransız aydınlarını alçakça hançerleyen faşist çetesi OAS'ı desteklemiş, işi OAS şeflerinin emrine uçaklar tahsis ederek kaçmalarını sağlamaya kadar ileri götürmüştür.

Korkunç bir açlığın hüküm sürdüğü Hindistan'da emperyalizmin ayakta tuttuğu sözümona demokrasi başarıya ulaşamamış, iflâsa sürüklenmiştir.

İNDRA GANDİ
(İktidarsız iktidar!)

bölgeden biri sayılır. Almanya'dan sonra, çok değişik karakterine rağmen Hindistan, *"kilit ülke"* vasıflarına büründürülür.

■ *Emperyalistler sola kayması halinde Hindistan'ı parçalayabilirler...*

Çünkü, Hindistan, nüfusu bakımından; coğrafi mevkii bakımından; arazisinin tarıma uygunluğu bakımından; iklimin ve nehirlerin avantajları bakımından; üç yönünden ikisinin denizlerle çevrili oluşu bakımından; ulaştırma imkânlarının uygunluğu bakımından; toprak altı servetinin zenginliği bakımından; idâreci kadrosunun (her şeye rağmen) tecrübeli geçmişe sahip bulunması bakımından; halk kütlelerinin uysallığı bakımından; ve daha bir çok sebepten, gerek kapitalist liderler gerekse sosyalist idareciler için, *"kilit ülke"* vasfını taşır.

Nitekim, daha Birinci Dünya Harbi'nden önceki devrelerde, şöyle denilirdi: *"Asya'nın mukadderatı açısından, Hindistan, Çin'e nazaran bile daha önemli mevki sahibidir. Çünkü, Çin'in kendikapları Hindistan'da yoktur. Hindistan'ın avantajlarına Çin sahip değildir. Dolayısıyla, nasıl Batı dünyasının istikbaline Almanya'nın alacağı şekil yön verecekse; Doğu âleminin istikbaline de, Çin'in değil fakat Hindistanın alacağı şekil, yön verecektir."*

Zaten bu sebeple de, batı blokunun kapitalist çevreleri, Hindistan'ı *"Batı demokrasilerinin Asya'daki vitrini"* sayarlar. Başka deyimiyle, Batı anlamındaki kapitalist demokrasinin (meselâ Çin'de uygulanan Komünist demokrasiye oranla) üstünlüğünü geri kalmış ülkelere Hindistan'da ispatlamaya çalışırlar.

Zaten, geçmişte bile (Gandi ve Nehru devirlerinde dahi) Hindistan, bütün sosyalist görünüşlerine rağmen kapitalist yolda yürümüştür.

Ne var ki bugün, Hindistan yıkılma, parçalanma tehlikesi karşısındadır.

Çünkü, Hindistan'da hayati menfaatleri yatan batı bloku lider ülkeleri, bu *"kilit ülke"*nin parlamenter yollardan bile olsa sosyalizm'e kaymasına göz yummayacaklardır. Gerekirse, Hindistan'ı parçalayacaklardır.

Şöyle ki Kongre Partisi siyasi miadını doldurduğuna göre boşalan iktidarı evvelâ koyu sağcı unsurlar dolduracaklardır.

Ancak, sağcı partilerin, Hindistan ortamında kullanabilecekleri *"ilâç"* yoktur. Dolayısıyla, Kongre Partisi'nden hemen sonra, sağcı partiler de miadlarını yitirme durumuna düşeceklerdir. Ve siyasi iktidarı, parlamanter usullerle ve normal şartlar altında, sosyalist partilere devretme mecburiyetinde kalacaklardır.

İşte, sosyalizmin seçimle dahi olsa iktidara geleceğini sezdikleri an, batılı kapitalistler Hindistan iç işlerine karışma lüzumunu duyabilirler. Vietnam'da, Yunanistan'da ve daha bir çok ülkelerde yaptıkları gibi askeri darbe şansını deneyebilirler.

İşte o zaman, Hindistan, bundan 20-30 yıl önceki Çin'e döner...

İşte, son Hindistan olaylarının önemi, aslında bütün bu ihtimallerden gelmektedir.

B. MİLLETLER

■ *De Gaulle, Birleşmiş Milletler'in Paris'e nakli teşebbüsünü destekliyor*

BİRLEŞMİŞ Milletler merkezinin New York'tan Avrupa'ya nakli için bir süredir hazırlanan planlar (Bak: ANT, 14 Mart 1967' sayfa 13), şimdi yüzeye vurma durumunda.

Arab ülkelerinin ve *"üçüncü dünya"*nın temsilcileri, Cezayir'de, bu konu ile ilgili gizli toplantılar yapıyorlar.

Nitekim, New York'tan Cezayir'e döndüğünde basın temsilcileriyle konuşan Cezayir Dışişleri Bakanı Abdülaziz Buteflika, şöyle demiştir:

"Büyük emperyalist devletler kontrolunda bulunan milletlerarası teşkilâtın, merkezleri New York'ta kaldıkça, aynı etkiden kurtulamayacakları kesin kanımızdır."

Fransız basınında çıkan haberlere göre (Bak: LE MONDE, 26 Temmuz 1967, sayfa 4), Birleşmiş Milletler merkezinin New York'tan kaldırılıp meselâ Paris'e nakli işini, Fransız Devlet Bakanı de Gaulle de desteklemektedir.

Aynı teze, Afrika ülkeleri, Asya ülkeleri, Doğu Bloku'nun sosyalist ülkeleri, tarafsız ülkeler, batı Avrupa'nın (Fransa gibi) Amerikan politikasını beğenmeyen ülkeleri, Arab ülkeleri taraftardırlar.

Özellikle, Birleşik Amerika'nın ırkçı politikası, New York'taki Afrika'lı ve Asya'lı delegasyonlar üyelerini artık tedirgin etmiştir. New York sokaklarında dolaşırken, ırkçı beyaz Amerika'lıların zaman zaman hakaretine uğrayan bu *"renkli"* ırk mensupları, bir an önce Birleşmiş Milletler merkezini Avrupa'ya nakletme arzusundadırlar.

Hele son zenci beyaz çatışmaları ve beyaz polislerin zenci Amerika'lılara kötü muamelesi, Birleşmiş Milletler çevrelerinde, *"bardağı taşıran damla"* gibi görülmektedir. Bilhassa, zenci ayaklanmasının New York'a sirayeti halinde, zenci ırkından Birleşmiş Milletler üyelerinin bu Amerikan şehrinde kalamayacakları söylenmektedir.

Böylece, bir zamanlar Viyana için düşünülen planın, bu sefer (De Gaulle'ün de rızası ve teşviki üzerine) Paris'e tatbiki mümkündür.

Tabii, böyle bir gelişme, kendisini Batı Bloku lideri sayan Birleşik Amerika için büyük bir prestij kaybı olur. Hattâ, Washington idarecilerinin Birleşmiş Milletler üyeleri üzerinde rahatça baskı yapmalarını önler...

1952'de İsrail Birleşmiş Milletler'de Tunus ve Fas'ın bağımsızlıkları aleyhinde oy kullanmış, Sahra'da nükleer denemelerin yasaklanmasını öngören Asya - Afrika karar suretine emperyalistlerle birlikte karşı çıkmıştır. Aynı yıl İsrail Cameron'un bağımsızlığı konusunda da olumsuz oy kullanmıştır.

Öte yandan, İsrail, 1953'ten bu yana Güney Afrika'da ve Rodezya'da en aşağılık şekliyle sürdürülen onursuz ırk ayrımına karşı Birleşmiş Milletler'de alınan bütün karar suretlerini reddetmiş, sömürgeci Portekiz'in Angola halkını ezmesine alkış tutmuştur.

Vietnam'daki yüzkızartıcı Amerikan vahşetinin de baş alkışçılığını yapan İsrail, yukarıdaki örneklerden açıkça belli olduğu gibi, hep emperyalizmin, saldırının, ırk ayrımı ve sömürünün yanında olmuştur.

İsrail'in "kibutz"larıyla sosyalist bir düzeyde seyrettiği iddiası, her türlü ciddiyetten uzak bir sionist uydurusudur. Kibutz'lar, bütünüyle kapitalist bir ekonomik düzenin, yüzde olarak çok önemsiz bir kısmını kapsayan (yüzde 4) göstermelik bir parçasını teşkil etmektedir. Buna karşılık, Birleşik Devletler'in ekonomik yardımıyla yaşayan İsrail ekonomisine büyük Amerikan monopolleri hâkimdir. 1949'dan bu yana İsrail, döviz olarak giderinin sadece yüzde 33'ünü ihracatıyla kapatabilmiştir. Geri kalan yüzde 67 oranındaki açık, Amerika'nın hibe, borç ya da yardım gibi katkılarıyla kapatılmıştır.

Halid Muhiddin'e göre, "sadece bu olgu, İsrail'in gerçek sahibinin emperyalizm olduğunu kanıtlamaya" yetecek niteliktedir.

Ortadoğu, sonsuz petrol zenginlikleri yanısıra, Afrika - Asya hammadde kaynaklarına açılan bir kilit noktası olmak bakımından tıpkı Vietnam gibi stratejik öneme de sahiptir. Arap milliyetçiliğinin uyanması, Nâsır'cı etkinin çığ gibi büyüyerek petrol çıkarlarını ve kuyuların başında halkları zararına, emperyalistler hesabına nöbet tutan yerli emirlikleri gün geçtikçe daha ciddi bir şekilde tehdit etmesi, Anglo-Amerikan emperyalizmini tedirgin etmiş ve giderek onu şuursuz teşebbüslere itmiştir.

Emperyalizmin Arap zirvelerinin sona ermesi, Arap Birliği'nin parçalanması, Arapların birbirlerine düşürülerek zayıflatılması yolunda başarıyla yürüttüğü politika böylece bugün İsrail saldırısıyla sıfıra müncer olmuş, Araplar yenilginin dinamiğiyle müstevliye karşı olduğu gibi sömürge ortaklıklarına karşı da sosyalist dünyanın etkin desteğiyle yeniden bu defa daha da sağlam bir biçimde bir araya gelmişlerdir. Gerçi emperyalizm, örneğin Suudi Arabistan'da, Fas'ta, Libya, Küveyt ve Tunus'ta, yine eskisi gibi borusunu öttürecek güçtedir. Ama bu defa, hiç değilse daha fazla nefese ihtiyacı olacaktır. Ayrıca, Anglo-Amerikan politikası dümensuyunda gitmek, bu ülke yöneticileri için artık, eskisi gibi kolay olmayacaktır. Çünkü halkları, Arap halkı, bugün düne kıyasla daha uyanık, düşmanını daha iyi tanımakta, kurtuluşun tek yolunun sosyalizmden geçtiğini daha iyi görmektedir.

İsrail bugün Anglo-Amerikan emperyalizminin eline tutuşturduğu boyundan kat kat büyük Pyrrhus zaferini nereye koyacağını bilememektedir. Bu fırasatta topraklarına toprak katmak, Büyük İsrail hayalini gerçekleştirmek ise, İsrail'in gerçek gücü dışında, eşyanın tabiatına bütünüyle aykırı, ham bir düşten ibarettir. İsrail'in silâh zoruyla elde ettiği büyük toprakları, büyük bir stratej kesilerek haritaya şöylece bir göz atıp, bol keseden peşkeş çekmeğe girişen bazı progresistlerin hangi akla hizmet ettiğini anlamakta güçlük çektiğimizi sırası gelmişken belirtelim.

İngiltere ve Amerika'yı bir yana bırakınız, bizzat İsrail'in açıkça ifade etmekte sakınca gördüğü karanlık planlarının sözcülüğünü yaparak AP dış politikasının bile gerisine düşmek, ilerici kavgada bunca yol aldıktan sonra gerçekten umut kırıcıdır. Harita, doğal sınırlar, devlet güvenliği vs. şaşırtmaca, ipliği pazara çoktan çıkmış köhne bir uydurudur. Yirminci yüzyılın ikinci yarısında silâh zoruyla topraklara toprak katmak, kimsenin harcı değildir. Bugün o toprakları işgal altında bulunduranların, onlara sırt çevirenlerin bile...

— S O N —

İSVEÇ BASINI VE TÜRK DEMOKRASİSİ!

İSVEÇ Televizyonu foto-röportörlerinden Güneş Karabuda ile gazeteci eşi Barbro Karabuda'nın gayri insani şekilde nezaret altına alınmaları, bütün dünyanın dikkatini Türkiye'ye çekmiş ve Adalet Partisin'in terör rejimi inceleme ve eleştirme konusu olmağa başlamıştır.

Karabuda Olayı üzerine özel olarak Türkiye'ye gönderilen İskandinavya'nın en yüksek tirajlı (530.000) gazetesi EXPRESSEN'in muhabiri **Gunnar Nilsson,** Türkiye'nin siyasi durumu ile ilgili izlenimlerini ve görüşlerini şöyle yansıtmaktadır:

"Bir sabah polisin kapıyı çalıp *farklı düşüncelerinden ötürü* tanınmış bir İsveçli gazeteci ile kocasını nezaret altına aldığı batı dostu, NATO müttefiki Türkiye'de neler olup bitmektedir?

Karabuda olayı, kamuyonunun dikkatini Türkiye'ye çekmiştir. Adı geçen bu memleketin rejiminin ne diktatör, ne de faşizm olduğu söylenebilir. Türkiye bugün bir yarım demokrasidir. Farklı düşünenlerin, örneğin İsveç'teki Halk Partililerin (folkpartister) veya sosyal demokratların başlarına tatsız olayların gelebileceği bir yerdir.

Türkiye'de kaldığım bir kaç gün süresince bu gibi kimselerle görüştüm. Bugün dünya kamuoyu Yunanistan'da cereyan eden olayları teessüfle izlemektedir. Onun komşusu Türkiye'de olanlar, en aşağı o kadar ilginç olup, aynı şekilde duyulamamaktadır.

Son zamanlarda NATO Türkiye'sinde olup bitenlerden bir kaç tipik örnek:

1 . Muhalefet gazetesi Akşam'da her gün yazı yazan sosyalist milletvekili Çetin Altan'ın dokunulmazlığını Meclis kaldırmıştır. Savcı kendisinin 137 yıl hapsini istemektedir. Altan'ın gazetesinde yazdığı yazılardan ötürü kırka yakın dâvası mevcuttur. Kendisi yakın bir süre önce İsveç'i ziyaret etmiş, İsveç'ten sitayişle söz eden bir yazı serisi yayınlamıştı.

Çetin Altan bugün Türkiye'de büyük bir muhalefet lideridir. Türkiye'yi İsveç'e benzer bir refah memleketi haline getirmek istemektedir. Muhalefet, Altan'a yapılan bu hareketi adalet müessesesine indirilmiş ağır bir darbe addetmektedir. Başka 67 milletvekilinin muhtelif suçlardan (zimmet, ırza tecavüz, ölüme teşebbüs gibi suçlar da mevcut) dosyalarının işlemleri ertelenmiştir. Bunlardan birisi, Türkiye'nin bugünkü dışişleri bakanı İhsan Çağlayangil olup kendisinin dokunulmazlığına dokunulmamaktadır.

2 . **Türkiye'nin en sevilen yazarlarından biri Aziz Nesin olup eserleri 14 yabancı dile çevrilmiştir. Kendisi bir kaç hafta önce aynen Karabuda çifti gibi polis tarafından nezaret altına alınmıştı. Daha sonra Başbakan'a yazdığı açık mektupta** (yalnız Akşam Gazetesi ve ANT Dergisi'nde yayınlandı), **yazar, siyasi polisin kendisini** "beynini ezeceğiz, ağzına sıçacağız" **diye tehdit ettiğini bütün açıklığıyla anlattı ve kendisinin değil, polisin haysiyetinden çok şey kaybettiğini yazdı.**

3 . Türkiye'nin büyük halk şairlerinden eskiden uzun saçlı, uzun sakallı olan Âşık İhsani (Bob Dylan'ın bir çeşit Türkiye versiyonu)'nin türkülerinde polis sosyalist tahrik buldu ve kendisini yakalayıp saçını, sakalını kesti ve hapse attı. Âşık İhsani hapiste beş ay yattı. Bugün kendisi hürdür, gazetelerde plâk ve kitapları ile ilgili ilânlarda kendisinin elleri ile zincirleri koparır resimleri görünmektedir. Halk şairi bugün her zamankinden daha popülerdir.

Birkaç genç, Ankara'da bir sokakta müzik yapıp şarkı söylerken sokak lambasını kırmızı kâğıtla kapatmaları, polisin **"komünist propagandası"** yapılıyor diye işe el koymalarına yetmiştir.

15 yaşında bir okul talebesi, yazdığı ödevde Lenin ile modern Türkiye'nin kurucusu Atatürk'ü mukayese ettiği için öğretmeni tarafından polise ihbar edilmiştir. Küçük çocuk hapse atılıp bir süre orada kalmıştır. Muhalefet lideri 84 yaşındaki İsmet İnönü'nün müdahalesiyle okul talebesi hürriyetine kavuşabilmiştir.

Bu olayların nedenlerini, muhalefete mensup bir çok kimseye sordum. Aldığım cevaplar hep aynı idi:

— 1960 ihtilâlinden sonra Türkiye'de bir çok şey daha iyi oldu. Fakat ilerici düşünceler ve *bunların sahiplerine şüpheli göz*lerle bakılmağa başlandı. Örneğin, liberal ve sosyal demokratlara milli emniyet tarafından tehdit nazarları dikildi. Kısacası, bugün Türkiye'deki rejim (veya Amerikalılar, yani CIA) Türkiye'nin bir huzursuzluklar memleketi olmasını hiç arzu etmemektedir. Türkiye'nin *stratejik durumu batılılar için çok önem*lidir. Bundan ötürü sesini yükselten her muhalif, bütün imkânlar kullanılarak susturmağa çalışılmaktadır. Örneğin Bay ve Bayan Karabuda..."

Hemen şunu da belirtelim ki, yukarıdaki yazıyı yazan Gunnar Nilsson'un da, yazının yayınlandığı EXPRESSEN Gazetesi'nin de komünistlikle ya da sosyalistlikle ilgileri yoktur. Expressen, liberal eğilimli bir gazetedir ve liberal yazarı Nilsson, sadece Türkiye'de gördüklerini objektif olarak yazmıştır.

Buyurun Kıratın ahırına...

Madem ki iş böyle... Başbakanımız açış merasimine bu kadar meraklı... Kendisine Akseki'den bir tel çekeceğim...

Sayın Süleyman Demirel

Başbakan

ANKARA

Evimizin alt katındaki bir ahırı (vaktiyle bu ahır kıratındı) oda haline getirdim. Uğurlu ellerinizle bu odamızı açmanızı rica ediyor, Akseki'mize teşrifinizi bekliyoruz...

O. Yüksel Serdengeçti
Antalya Milletvekili
(Yeni İstanbul - 2.8.1967)

haftanın karikatürü

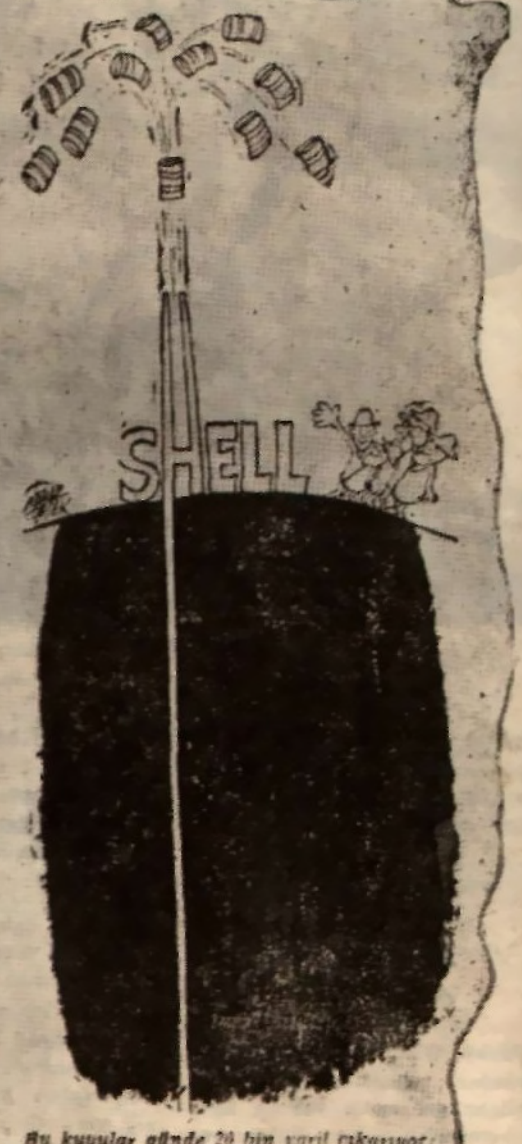
"Türkiye petrol savaşını kazanacak,,

NEHAR TÜBLEK

Kişi, Anadolu'nun haşmetini, gezmeden görmeden anlayamıyor. Ovalar, Dağlar bitmeyen yollar. Her geçtiğimiz yerde, değişen yalnız insan tipleri değil, konut ve yaşayış da bu doğal kurala ayak uydurmuş.

Geçenlerde Shell şirketinin basın mensupları için düzenlediği bir gezi bize Anadolu'yu en uzak köşelerine kadar görmek, petrolün getirdiği nimetlerle ışıklanmış, gelişmiş kentler gezmek fırsatını verdi. Modern Evliya Çelebi örneği. Türkiye'deki Petrol Endüstrisi kuruluşlarını görmek, nasıl çalıştığını izlemek için bir sabah düştük yollara, az değil beşbin kilometre gittik.

«Türkiye'nin petrol bakımından kendisine yeterli hale nasıl geleceği» düşüncesi gezimizin ana prensibiydi. Gezdiğimiz yerlerde gördüğümüz bazı çalışmalar bize umut verdi. Örneğin Shell şirketinin çalışmaları bu alanda atılmış büyük bir adım. *Şirket Diyarbakır* civarında beş petrol alanında ürettiği ham petrolle Türkiye'deki satış ihtiyacını tamamen karşılıyor ve bu şekilde Türkiye'ye de milyonlarca liralık döviz tasarrufu sağlıyor. Daha sonra başka yerlere, rafinerilere, petrol sondaj alanlarına gittik. Gördüğümüz her şey kanımızı kuvvetlendirdi. Türkiye bir gün petrol bakımından kendisine yeterli hale gelecektir. Bu alanda çığırı açan Shell'i diğer şirketlerin de izlemesi halinde bu yakın bir gelecekte gerçekleşecektir diye düşündük. Sonra bir sabah beşbin kilometrelik yolun yorgunluğu üzerimizde, fakat petrol dâvamızın ge... için gördüklerimizden umutlu ...stanbul'a atıverdik.

Bu kuyular günde 20 bin varil çıkarıyor!

YAZILI

(Akşam - 29.VII.967)

BU NE GAFLET VE HAMAKAT!

— Ey iman edenler! Bilmiş olunuz ki bu dünya âhiret denilen ebedi kalınacak yerin tarlasıdır. Malınla, paranla, canınla, fisebilillah cihad et... Burada yatır, orada karşılığını al...

. . . .

Ticaretten de anlamıyor bunlar... Allahu Teâlâ, bir iyiliğe karşı 700 misli karşılık vereceğini vaad buyuruyor. Onlar burada bir yatırıp orada 700 misli karşılık almak istemiyorlar. İnanmıyorlar mı nedir? İnanıyorlar ama, bu ne gaflet ve hamakat!..

MEHMET ŞEVKET EYGİ
(Bugün - 2.8.1967)

ANT • Haftalık Dergi • Kurucuları: YAŞAR KEMAL, FETHİ NACİ, DOĞAN ÖZGÜDEN • Sahibi ve Genel Yayın Müdürü: DOĞAN ÖZGÜDEN • Bu sayıda Sorumlu Müdür: YAŞAR UÇAR • Teknik Sekreter: İNCİ ÖZGÜDEN • İdare yeri: EBUSUUD CADDESİ, TAN HANI, No. 98-302, SİRKECİ - İSTANBUL • Telefon: 27 81 09 • Posta Kutusu: 984 . SİRKECİ - İSTANBUL • Ankara Temsilciliği - Tel: 13 40 20 • Dizildiği ve Basıldığı yer: TAN MATBAASI • Taşra Dağıtımı: HÜR DAĞITIM - Cağaloğlu - İstanbul, Tel: 27 38 54 • İstanbul Dağıtımı: FUAT BÜTE - Ankara cad. 34 - İSTANBUL, Tel: 27 89 49 • Abone Şartları: Yıllık 60 Lira, Altı Aylık 30 Lira, Üç Aylık 15 Lira • İlân: Santimi 25 Lira; yayın ilânları yüzde 50 indirimlidir • Tek sütun üzerine 5 Santimlik kutu yayın ilânları 60 Lira'dan kabul edilmektedir.